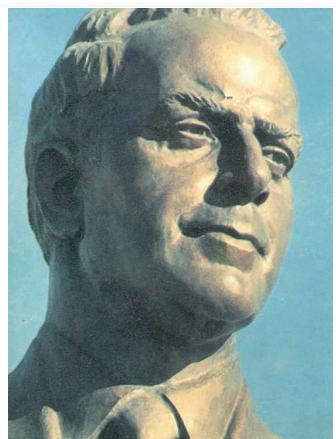

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

J. Huseynov

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycana dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqına milli sərvətidir.
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

04 aprel
2025-ci il,
cümə
№ 054 (6882)
Qiyməti
60 qəpik

Bakı - Pekin əlaqələri yeni mərhələdə...

Bax səh. 3

Tərəfdaşlığımız regionda çoxtərəfli əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə xidmət edir

**Vaxt
açıqlandı!**

Bax səh. 5

**Mina
qurbanları
üçün
ədalətin
bərpası**

Bax səh. 4

**Etibarlı tərəfdaş,
sadiq təchizatçı...**

Bax səh. 2

“907-ci düzəliş” bəhanəsi...

Bax səh. 6

Vətən müharibəsindən sonra...

Azərbaycan dünyada mina terrorundan ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biridir. 30 illik işğal dövründə Ermənistan xeyli sayda hərbi cinayətlər törədib ki, bunların sırasında mina terroru da əsas yerlərdən birini tutur. Ermənistanın mina terroru hələ də davam edir. Belə ki, işğaldan azad edilmiş Ağdam rayonunun Çəmənli kəndi ərazisində aprelin 2-də mina partlayışı hadisəsi baş verib. Bu barədə Baş Prokurorluğun, Daxili İşlər Nazirliyinin və Minaların Təmizləmə Agentliyinin (ANAMA) məlumatı xidmətlərinin yaydığı birgə məlumatda bildirilir. Məlumatla görə, 1968-ci il təvəllüdlü Ağdam rayon sakini Nureddin Feyzi oğlu Abbasov heyvan otarkən keçmiş təmas xəttində, minalardan təmizlənməmiş əraziyə daxil olaraq piyada əleyhinə minanın partlayışı nəticəsində ayağından xəsarət alıb. Xəsarət alan şəxs xəstəxanaya təxliyə edilib.

Faktla bağlı Ağdam Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır. Baş Prokurorluq, DİN və ANAMA bir daha vətəndaşları təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməyə, mina təhlükəsi işarələrinin göstəricilərinə diqqətlə yanaşmağa və bələd olmadıqları ərazilərə daxil olmamağa çağırır.

Azərbaycan mina terror ilə bağlı dünya ictimaiyyətinə məlumatlandırır. Ölkəmiz beynəlxalq birliyin Ermənistanın bu cinayətini pisləməyə və minatəmizləmə işlərinə dəstək verməyə çağırır. Yeri gəlmişkən, BMT Baş katibinin sözcüsü Stefan Dujarric medianın sualını cavablandırarkən deyib ki, minalar səbəbindən insanların...

Bax səh. 4

Azərbaycan BMT-də çağırış etdi...

Ermənistan torpaqlarımızın işğalı dövründə xalqımıza qarşı çoxsaylı cinayətlər törədib. Azərbaycan qarşı hərbi təcavüz zamanı dinc insanlar kütləvi qətlə yetirilib, girov götürülüb, eləcə də yaşayış məntəqələri tamamilə dağıdılıb. Eyni zamanda, müharibə dövründə itkin düşmüş minlərlə azərbaycanlının taleyi bugünkü məlum deyil.

Torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra həmin ərazilərdə kütləvi məzarlıqlar aşkar olunub. Məzarlıqlarda basdırılmış insanlar Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşənlərdir. Onların bəzilərinin kimliyi müəyyən edilərək ailələrinə təhvil verilib və dəfn olunublar. Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bu istiqamətdə davamlı olaraq işlər aparılır.

3983 nəfər itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyat alınıb

Yeri gəlmişkən, martın 10-da Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası tərəfindən itkin düşmüş şəxslər üzrə Beynəlxalq Komissiya (ICMP) “Azərbaycan Respublikasında itkin düşmüş şəxslərin axtarışı üzrə qiymətləndirmə hesabatı”nın təqdimat mərasimində rəsmi məlumat verilib ki, martın 1-nə olan məlumata əsasən, Komissiyada Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində 3983 nəfər itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyata alınıb. Onlardan 3977 nəfəri Birinci Qarabağ müharibəsində, 6 nəfəri isə 2020-ci ildə baş vermiş 44 günlük Vətən müharibəsində itkin düşüb. Ümumilikdə, itkinlərdən...

Bax səh. 5

7 milyard dollardan çox

Azərbaycan iqtisadiyyatına yatırılan xarici investisiyaların həcmində artım dinamikası müşahidə edilməkdədir. 2024-cü ildə iqtisadiyyata 7 milyard dollardan çox birbaşa xarici investisiya yatırılıb ki, bu da əvvəlki ilə nisbətə əhəmiyyətli həcmdə artım deməkdir. Mərkəzi Bankın Statistik departamentinin direktoru Samir Nəzirov bildirib ki, Azərbaycan özü də başqa ölkələrin iqtisadiyyatına investisiya yatırmaqda öz potensial maliyyə aktivliyini qoruyub saxlayıb. Ölkəmiz tərəfindən xarici iqtisadiyyata 1 milyard 762 milyon dollar investisiya qoyulub.

Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayə qoyuluşlarının artmasında ən mühüm amillərdən biri ölkədə təmin edilmiş sağlam və münbət investisiya mühitidir. Bu istiqamətdə respublikamızda həyata keçirilən hüquqi və institusional islahatlar mühüm rol oynamaqdadır. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il yanvarın 18-də imzaladığı “İnvestisiya fəaliyyətinin təşviq edilməsi və xarici investorların hüquqlarının qorunması ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında” sərəncamına əsasən, ölkə iqtisadiyyatına investisiya axınıni cəlb etmək üçün Azərbaycanda əlverişli biznes mühitinin təmin edilməsi əsas prioritetlərdən biri kimi müəyyən edilib. Bu ssenariyə uyğun olaraq biznes mühitinin əlverişliliyinin daha da artırılması və biznesə başlama prosedurlarının sadələşdirilməsi üçün zəruri tədbirlər görüldü ki, bu da xarici sahibkarların fəaliyyətində yeni mərhələnin başlanmasına səbəb olub.

İnvestorların hüquq və mənafeələrini...

Bax səh. 5

İqtisadi müstəqillik bəyannaməsi, yoxsa...

ABŞ Prezidenti Donald Trampın xarici ticarət tərəfdaşlarına tətbiq etdiyi idxal rüsumlarının parametrləri məlum olub. İdxal tariflərinin tətbiqinə dair formanı Müstəqillik Aktına bərabər sənəd kimi təqdim edən Amerikanın dövlət başçısı bu addımı Amerika tarixində ən mühüm günlərdən biri kimi qiymətləndirib. “Bu fərman bizim iqtisadi müstəqillik bəyannaməmizdir” deyən Tramp bununla da ölkəsinin ticari siyasətində yeni dövrün başlayacağına əminliyini ifadə edib.

İdxal rüsumları 2 kateqoriya üzrə təsnifləşdirilib. Birinci kateqoriya üzrə Avropa İttifaqı (Aİ) və digər region ölkələri üzrə tarif dərəcələri müəyyənən Aİ üzrə idxal olunan məhsullar üçün orta 20 faizlik idxal rüsumu dərəcəsi nəzərdə tutulur. Digər region ölkələri üçün bütün malların idxalı üçün minimum baza rüsumu 10 faiz həddində müəyyən edilir. Buraya Böyük Britaniya, Braziliya, Argentina, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ), Ukrayna və bir çox post-sovet ölkələri daxildir. Belə ki, Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan, Özbəkistan, Türkmənistan, Qırğızistan və Tacikistanda eyni rüsum dərəcəsi qüvvədə olacaq. Post-sovet regionundan yalnız Moldova 31 faiz, Qazaxıstan isə 27 faizlik rüsumla ticarət rejiminə cəlb edilib. İdxal məhdudiyyətləri siyahısında Rusiya yer almır.

ABŞ-in idxal rüsumları üzrə müəyyənləşdirdiyi ikinci kateqoriyaya Çin, uzaq Asiya və Afrika bölgəsi daxildir. Bu tarif siyasətinə əsasən, Çindən ABŞ-a idxal olunan bütün...

Bax səh. 7

**Ukraynada
prezident
seçkiləri
keçiriləcək?**

Bax səh. 6

**Macarıstan
BCM-dən çıxarsa...**

Bax səh. 6

Azərbaycan-Almaniya münasibətlərində yeni səhifə

Respublikamızın Avropa İttifaqının aparıcı dövlətlərindən olan Almaniya ilə xoş məramə əsaslanan əlaqələri davamlı olaraq genişlənir. Elə bu günlərdə Almaniyanın Prezidenti Frank-Valter Ştaynmayer ölkəmizdə rəsmi səfərdə olub.

Səfər çərçivəsində bir sıra mühüm tədbirlər və görüşlər baş tutub. Prezidentlər İlham Əliyev və Frank-Valter Ştaynmayer mətbuata bəyanatlarında, eləcə də jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən ikitərəfli münasibətlərin aktual məsələlərinə, xüsusilə də Cənubi Qafqazda Azərbaycanla Ermənistan arasında gedən sülhyaratma prosesinə diqqət çəkiblər və mühüm mesajlar veriblər. Mətbuata bəyanatında Almaniya Prezidentinin Azərbaycana bu səfərinin çox müsbət nəticələrinin olacağından əminliyini vurğulayan dövlətimizin başçısı deyib: “İkitərəfli münasibətlər tarixində bu, Almaniya Prezidentinin Azərbaycana birinci rəsmi səfəridir və əminəm ki, səfərin yekunları ölkələrimizi bir-birinə daha yaxın edəcəkdir”.

Müntəzəm olaraq aparılan siyasi dialoq

Almaniya Azərbaycanı Cənubi Qafqazda vacib tərəfdaş kimi qəbul edir, ölkəmizin regionda lider mövqeyini, həmçinin beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində suverenliyini və ərazi bütövlüyünü tam dəstəkləyir. Almaniya Azərbaycanın müstəqilliyini 12 yanvar 1992-ci il tarixində tanıyıb. İki ölkə arasında diplomatik münasibətlər 20 fevral 1992-ci il tarixində qurulub. Azərbaycanın Almaniya Səfirliyi 2 sentyabr 1992-ci il, Almaniyanın Azərbaycanda Səfirliyi isə 22 sentyabr 1992-ci il tarixində açılıb.

Azərbaycan və Almaniya arasında davamlı siyasi dialoq mövcuddur. Dövlət başçıları müxtəlif platformalarda vaxtaşırı görüşürlər. İndiyədək Azərbaycan Prezidentinin Almaniya 17 rəsmi və işgüzar səfəri baş tutub. Digər səviyyələrdə də sıx təmaslar qurulub. Təkcə belə bir faktı vurğulamaq kifayətdir ki, müstəqillik illərində Azərbaycanın xarici işlər naziri Almaniya 14 rəsmi və işgüzar səfər həyata keçirib. Almaniyanın xarici işlər naziri isə respublikamızda 8 rəsmi və işgüzar səfərdə olub. Parlamentlərarası əlaqələr də uğurla inkişaf edir. İndiyədək iki ölkə arasında 77 sənəd imzalanıb. Mətbuata verdiyi bəyanatında ikitərəfli münasibətlərin hazırkı səviyyəsindən məmnunluğunu bildiren Prezident İlham Əliyev “Mən şadam ki, bizim aramızda siyasi dialoq müntəzəm olaraq aparılır. Keçən ilin aprel ayında mən Berlində səfərdə olarkən Sizinlə görüşmüşdüm və şadam ki, mənim dövlətim qəbul edib Siz Azərbaycana rəsmi səfərə gəlmisiniz”, - deyər vurğulayıb.

Tarixi bağlara əsaslanan münasibətlər

Azərbaycanla Almaniya arasında bugünkü yaxşı münasibətlər həm də tarixi bağlara əsaslanır. XIX əsrdə bir grup alman ailə Azərbaycan ərazisinə köçüb, burada üzümçülüyn və şərəbçiliğin inkişafında mühüm rol oynayıb, eləcə də iqtisadiyyatın digər sahələrinin inkişafına böyük töhfə verib. Azərbaycanda ilk alman koloniyası Yelenendorf Gəncədən 7-8 kilometr aralıda, Xanarlar deyilən kənddə (indiki Göygöl şəhəri) salınıb. Sonradan isə Gəncədən 35 kilometr şimal-qərbdə yerləşən indiki Şəmkir torpaqlarında Annenfeld adlı ikinci koloniya yaradılıb. Almanlar bu ərazilərdə yayılaraq Gəncə və Qazax qəzalarında Georgsfeld (Şəmkirin Çinarlı qəsəbəsi), Alekseyevka, Qrünfeld (Ağstafanın Həsənsu kəndi), Ayxenfeld (Şəmkirin İrmaşlı kəndi), Traubenfeld (Tovuz şəhəri) və Yelizavetinka (Ağstafa şəhəri) kimi yeni koloniyalar yaradıblar.

Onlar Azərbaycanın siyasi həyatında da iştirak ediblər. Belə ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin parlamentində milli azlıq

fraksiyasının 4 üzvündən biri alman əsilli Lorenz Kuntz olub. O, Azərbaycandakı alman icmasını təmsil edib. İndi də Azərbaycan dövləti və xalq ölkəmizdə alman tarixi və mədəni irsinə böyük hörmətlə yanaşır, onun qorunub-saxlanılmasını təmin edir. Prezident Frank-Valter Ştaynmayer mətbuata bəyanatında ölkələrimiz arasındakı münasibətlərin tarixi haqqında danışaraq şvabiyalı kəndlilərin burada - Azərbaycanda məskunlaşmasını, şərəbçilik ənənələrini yaratmasını xatırladı. “Bir çox almanlar Azərbaycanda yaşayıblar. Bunu ona görə xatırladıram ki, bu münasibətlərimizin uzun keçmişini, Almaniya ilə Azərbaycan arasında bu münasibətlərin çoxdan olduğunu bilmək vacibdir. Çox məmnunam ki, Azərbaycanda alman dilinə və Almaniya təhsilə böyük maraq var. Azərbaycan gəncləri Almaniya təhsil almağa böyük maraq göstərirlər və hesab edirəm ki, biz məhz elmi əməkdaşlıq sahəsində əlaqələrimizi genişləndirməliyik”, - deyər Almaniyanın dövlət başçısı vurğulayıb.

Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, səfər çərçivəsində Prezident İlham Əliyev həm mətbuata bəyanatında, həm də jurnalistlərin suallarını cavablandırarkən Azərbaycanla Ermənistan arasında gedən sülhyaratma prosesi barədə ətraflı məlumat verib və ölkəmizin prinsiplərinə mövqeyini, sülhə sadıqlığını bir daha nəzərə çatdırıb. Bu gün Ermənistan tərəfindən verilən bəyanatlar, səsləndirilən absurdd iddialar sülh prosesi ilə bağlı beynəlxalq ictimaiyyətdə yanlış təsəvvürlər formalaşdırır. Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan müxtəlif auditoriyalar qarşısındakı çıxışlarında “sülh sazişini imzalamağa” hazırıq deməklə özündən “sülh göyərçini” obrazı yaratmağa çalışır. Halbuki baş nazirin hələ ikinci Qarabağ müharibəsindən əvvəlki dövərdə nümayiş etdirdiyi davranışlar birbaşa müharibəyə təhrik etmək cəhdi kimi dəyərləndirilməlidir. O, Azərbaycanın işğal altına düşən ərazilərinə müntəzəm olaraq qeyri-qanuni səfərlərə gəlir, burada çəş-ışrət məclisləri qurmaqdan çəkinmirdi. Xankəndidə “Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə” deyən məhz o idi. Hazırda isə Ermənistan hakimiyyəti sülhə təhdid siyasətini başqa bir formada davam etdirir. Sülhdən danışan bir ölkənin sürətlə silahlanmasının, regiondan kənar qüvvələri sərhədlərə cəlb etməsinin hansı məntiqi var?

Hər şeyi öz adı ilə qəbul etmək lazımdır. Məhz 44 günlük

Sülhə çağırış

müharibədə qazanılan tarixi Zəfərimiz sülh danışıqlarına yol açıb. Postmüharibə dövründə sülh təşəbbüsü ilk olaraq Azərbaycandan gəlib. Bu barədə dövlətimizin başçısı jurnalistlərin suallarına cavabında ətraflı bəhs edərək vurğulayıb: “...İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatandan sonra məhz Azərbaycan və şəxsən mən sülh danışıqlarının başlanmasının təşəbbüskarı olmuşam. O vaxt nə Ermənistan, nə də ki, o vaxt hələ fəaliyyət göstərən ATƏT-in Minsk qrupu belə bir təklif irəli sürməmişdi. Bu təklifi Azərbaycan tərəfi vermişdir. Bu özlüyündə onu göstərir ki, biz sülh müqaviləsinin bağlanması üçün qədr maraqlıyıq”. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, 2024-cü ilin yanvarına qədər Ermənistanın təkidlə sülh müqaviləsinə salmaq istədiyi dırnaqarası “Dağlıq Qarabağ respublikası” yoxdur, bu, ancaq Ermənistanın xülyələrində mövcud olub. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsi mövcuddur.

Bu günə qədər sülh müqaviləsinin 17 paragrafdan ibarət mətni tam tərtibləndirilib. Azərbaycan burada hər hansı bir əlavə şərt irəli sürmür. Bizim şərtlərimiz Ermənistan üçün bəllidir, yenilik deyil. Yekun sülh sənədinin imzalanması üçün Azərbaycanın birinci şərti artıq de-fakto mövcud olmayan ATƏT-in Minsk qrupunun de-yure ləğvidir. Bundan başqa, Ermənistan konstitusiyasında müvafiq dəyişikliklər aparılmalı və ölkənin əsas qanunundan Azərbaycana qarşı ərazi iddialarını özündə ehtiva edən müddəalar çıxarılmalıdır.

Mübariz ABDULLAYEV

Etibarlı tərəfdaş, sadıq təchizatçı...

Almaniya-Azərbaycan iqtisadi əlaqələri üçün yeni imkanlar yaranır

Almaniya Azərbaycanın Avropada ən vacib siyasi-iqtisadi tərəfdaşlarından biridir. Ölkələrimiz arasında iqtisadi əlaqələr yüksək səviyyədədir, Aİ regionunda ən yaxın tərəfdaşlarımızdandır. Eləcə də Azərbaycan Almaniya üçün Cənubi Qafqazda ən vacib iqtisadi partnyordur, tərəflər bu bölgədə icra olunan bir çox strateji layihələrdə birgə təmsil olunub.

Azərbaycan Almaniyanın enerji təminatında mühüm rol oynayan ölkələrdən biridir. Ötən 20 ildə bu ölkəyə neft ixracı sayəsində Almaniyanın enerji-yanacaq kompleksi xeyli inkişaf edib. Bu reallıqları nəzərə alaraq Almaniya ölkəmizin yürütdüyü enerji siyasətini, o cümlədən Avropa İttifaqının neft və qazla təminatında oynadığı mühüm rolunu yüksək dəyərləndirərək respublikamızı etibarlı və sadıq təchizatçı adlandırdı. Azərbaycanın 2027-ci ilə qədər təbii qazın təchizat həcmi Aİ bölgəsində ən azı iki dəfə artırmaq planlarını, habelə Avropa coğrafiyasında yeni enerji kollektorlarının şəxələnməsində göstərdiyi iradəni alqışlayaraq region üçün nümunəvi siyasət hesab edir.

Ticarət dövriyyəsi 1,6 milyard dolları ötüb

İki ölkə arasında enerji sahəsində də əməkdaşlıq yüksələn xətlə inkişaf edir. SOCAR və Almaniyanın “Uniper” şirkəti 2013-cü ildə uzunmüddətli qaz tədarüki haqqında müqavilə imzalayıblar. 2020-ci il dekabrın 31-dən Cənub Qaz Dəhlizi Azərbaycan təbii qazını İtaliyadakı qəbul nöqtəsi vasitəsilə Avropa İttifaqının bazarına çatdırır. “Uniper” şirkəti Avropa bazarında təbii qazın əsas alıcılarından biridir. Bu, şirkətin ən uzunmüddətli qaz alışı layihəsidir (2020-2045). İndiyə qədər “Azərbaycan Qaz Təchizatı” şirkəti tərəfindən “Uniper”ə 4 milyard kubmetrdən çox qaz təchiz olunub. Bundan əlavə, SOCAR tərəfindən Almaniya istiqamətində xam neft ixracı son 2 ildə daha da artıb. 2016-cı ildə SOCAR və “Uniper” şirkətlərinin yaratdığı Birgə Müəssisə iki ölkənin enerji səmərəliliyi layihələrində fəal iştirak edir.

Digər sahələrdə də fəal iqtisadi təmaslar mövcuddur. Hazırda Azərbaycanda qeydiyyatdan keçmiş 250-yə yaxın alman şirkəti var və onlar sənaye, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat, rabitə, tikinti, bank, sığorta, ticarət və xidmət sahəsində fəaliyyət göstərir və iqtisadiyyata töhfə verir. Bu, eyni zamanda, xarici ticari münasibətlərin dinamikasına da müsbət təsir göstərir. Son beş ildə qarşılıqlı ticarət dövriyyəsi əhəmiyyətli dərəcədə genişləndi, 2024-cü ildə iki ölkə arasında ümumi ticarət dövriyyəsi

nin həcmi 1 milyard 602 milyon dollar təşkil edib. Azərbaycandan Almaniya 776,9 milyon dollar, idxal isə 825,7 milyon dollara bərabər olub. Almaniya Azərbaycanın xarici ticarət dövriyyəsində əsas ölkələr sırasında 6-cı yerdə qərarlaşıb.

rabad qəsəbələrinin ərazisindəki 50 MVt-lıq “Yeni Yaşma” Külək Elektrik Parkında layihəyə cəlb olunub və bu layihədə əldə edilən yüksək təcrübə nəzərə alınmaqla alman şirkətlərinin digər “yaşıl enerji” bloklarında təmsil olunması qərar alınıb.

Alman şirkətləri azad ərazilərə maraq göstərir

Almaniya şirkətləri işğaldan azad edilmiş ərazilərdə aparılan bərpa-quruculuq işlərində iştiraka maraq göstərirlər və bununla bağlı müraciət ediblər. Almaniya Azərbaycanın

müəllifi olduğu mühüm nəqliyyat-logistika layihələrinə də böyük maraq göstərir, Orta Dəhlizdə yer al-

maq niyyətini gizlətmir. Prezident Frank-Valter Ştaynmayerin bildirdiyi kimi Azərbaycan inkişaf edərək mühüm məkanə çevrilib və buradan olduqca vacib ticarət yolları keçir. Yalnız Mərkəzi Asiya ilə deyil, həm də Uzaq Şərqlə, o cümlədən Cənub-Qərbi Asiya və Çinlə Almaniyanın ticarət əlaqələrinin önəmli rolu var. Bu trans-nəqliyyat şəbəkələrini birləşdirən Orta Dəhliz isə Almaniya üçün ən etibarlı nəqliyyat arteriyası hesab edilir. Ona görə də, rəsmi Berlinin bu dəhlizə qoşulması rəllığa çevrilib və bu amil Azərbaycan-Almaniya iqtisadi-ticarət əlaqələrini daha da gücləndirəcək.

Beləliklə, Frank-Valter Ştaynmayerin ölkəmizə səfəri Azərbaycan-Almaniya etibarlı tərəfdaşlığının hərtərəfli və yüksələn xətlə inkişafının əyani göstəricisidir. Bu səfər bütün sahələr üzrə, ələxsus da iqtisadiyyatın bir çox bölmələrində əməkdaşlığın daha yüksək səviyyəyə qaldırılmasına əhəmiyyətli tökən və rəcək, gələcək inkişaf üçün böyük perspektivlər açacaq.

ELBRUS CƏFƏRLİ

“Yaşıl enerji”də birgə hədəflər

Hazırda qarşılıqlı ticarətin həcmələrinin daha artırılması üçün əlavə səylər göstərilir. Prezident İlham Əliyevin bəyan etdiyi kimi təkcə bu ilin yanvar-fevral aylarında bizim ticarət dövriyyəyimiz təxminən üç dəfə artıb və buna neft ixracı daha çox təsir göstərib. Gələcək illərdə ticarət dövriyyəsinin şəxələndirilməsi ilə bağlı daha fəal addımlar atılması nəzərdə tutulur.

Azərbaycan hazırda enerji siyasətində yeni gündəlik müəyyən edib, “yaşıl enerji”

ehtiyatlarının Xəzər-

Qara dəniz-Avropa kabeli ilə Aİ bölgəsinə çatdırılması istiqamətində söylərinin davam etdirir. Bu siyasət Azərbaycan ilə Aİ, o cümlədən Almaniya arasında bərpaulunan enerji sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsində yeni mərhələ deməkdir. Yeri gəlmişkən, Almaniyanın “Berlin Wind” şirkəti Xızı rayonunun Yeni Yaşma və Şu-

Bakı - Pekin əlaqələri yeni mərhələdə...

Tərəfdaşlığımız regionda çoxtərəfli əməkdaşlığın möhkəmlənməsinə xidmət edir

Azərbaycan dövlətinin həyata keçirdiyi çoxvektorlu xarici siyasət kursu ölkəmizin dünya miqyasında siyasi-iqtisadi nüfuzunun gündən-günə artmasında əsaslı şərt kimi çıxış edir. Əldə olunan yüksək iqtisadi göstəricilər, diplomatik uğurlar, regionda formalaşdırılan və təhlükəsizliyə istiqamətlənən yeni siyasi reallıqlar, eyni zamanda, fərqli coğrafiyaların enerji təminatında oynadığı əhəmiyyətli rol Azərbaycanla olan global marağın artmasını şərtləndirib. Eyni zamanda, Azərbaycanın yeni mərhələdə formalaşan iqtisadi-siyasi, ticari münasibətlər sisteminə verdiyi töhfələr beynəlxalq aləmdə yüksək dəyərləndirilir. Burada əsas məqamlardan biri də Azərbaycanın beynəlxalq münasibətlər sisteminə bərabərhüquqlu əməkdaşlığı təbliğ etməsidir. Beləliklə, ərazi baxımından kiçik olsa da, Azərbaycan dünyada cərəyan edən iqtisadi-ticari proseslərə aktiv müdaxilə imkanı əldə edir. Nəticədə isə ölkəmiz dünyanın demək olar ki, bütün regionları ilə əlaqələrini inkişaf etdirir, hətta fərqli qitələrin təmsilçiləri Azərbaycanın apardığı uğurlu siyasətin dəstəkçisi, tərəfdaşı kimi çıxış edir.

Qeyd edildiyi kimi, ölkəmizin müxtəlif inkişaf səviyyəsinə malik olan dövlətlərlə sıx əməkdaşlıq əlaqələri qurması böyük üstünlük formalaşdırır. Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli siyasi iradəsinə uyğun olaraq bu əlaqələr qarşılıqlı maraqlar və bir-birinə hörmət prinsipi əsasında inkişaf etdirilir. Bu münasibətlərin bariz nümunəsi isə Azərbaycan-Çin münasibətləridir. Yeri gəlmişkən, Prezident İlham Əliyev aprelin 2-də Çin Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin üzvü, beynəlxalq əlaqələr şöbəsinin müdiri Lü Tzyanqonu qəbul edərkən ölkələrimiz arasında münasibətlərin yaxşı inkişaf dinamikasının olduğunu və bir çox sahələri əhatə etdiyini deyib. Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, ötən il Si Cinpinlə görüşünün nəticələrinə əsasən qəbul

Dostluq, tərəfdaşlıq və əməkdaşlıq...

edilən "Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə" dostluq, tərəfdaşlıq və

əməkdaşlığımızın nümayişi olmaqla, qarşılıqlı fəaliyyətimizin səviyyəsini yüksəldib. Görüş zamanı gələcəkdə də ölkələrimiz arasında münasibətlərin uğurla inkişaf edəcəyinə əminlik vur-

ğulanıb, siyasi, iqtisadi, nəqliyyat sahələrində əməkdaşlığın regionda təhlükəsizliyin və çoxtərəfli əməkdaşlığın möhkəmlənməsi işinə xidmət etməsi qeyd olunub.

Birgə Bəyannamə Çin - Azərbaycan əlaqələrinin perspektivini əks etdirir

Bəli, Azərbaycan ilə Çin arasında son illərdə əməkdaşlıq səviyyəsinin artan xəttlə inkişaf etməsi aydın şəkildə nəzərə çarpır və bu amil bir çox mətləblərdən xəbər verir.

doğru olardı: müasir Çin - Azərbaycan əlaqələrinin komponentləri hazırkı dövrün siyasi-iqtisadi aktuallığı ilə yanaşı, həm də gələcək perspektivi də özündə cəmləyir.

Çinin Azərbaycana böyük etimadı...

Ümumiyyətlə, dövlətlər arasında müsbət dinamika malik əlaqələrin inkişafında liderlərin şəxsi münasibətləri də mühüm rol oynayır. Dövlət başçılarının görüşləri, telefon danışqları, məktub mübadiləsi, beynəlxalq tədbirlərdəki təmaslar əsasında formalaşmış sıx dialoq, qarşılıqlı hörmət və etimadı Azərbaycan-Çin münasibətlərinin müxtəlif sahələrdə dərinləşməsinə əvəzsiz rol oynayır. Prezident İlham Əliyevin 2019-cu ildə isə Pekində keçirilən 2-ci "Bir kəmə, bir yol" beynəlxalq

əməkdaşlıq forumunda Cənubi Qafqazdan olan yeganə dövlət başçısı kimi təmsil olunması həm də dövlətimizin başçısına bir lider kimi olan etimadın yüksəkliyini ortaya qoyur. Beləliklə, Azərbaycan ilə Çin arasında son illərdə siyasi dialoq, iqtisadi tərəfdaşlıq əlaqələri genişlənməkdədir. Çinin Sədri Si Cinpin ikitərəfli münasibətlərin yüksək dinamika ilə inkişafında Azərbaycan Prezidentinin rolunu həmişə yüksək dəyərləndirib və cənab İlham Əliyevi Çinin böyük dostu adlandırıb.

Bütün sahələrlə qarşılıqlı dəstək nümayiş olunur...

Ötən il imzalanan Azərbaycan ilə Çin arasında strateji tərəfdaşlığın qurulması haqqında Birgə Bəyannamə dinamik və işgüzar xarakter daşıyan bu əlaqələri yeni mərhələdə yeni müstəviyə daşıyıb. Sənədə nəzər saldıqda, iki ölkə arasındakı münasibətlər sisteminin bütün sferasını əhatə etməsi diqqəti cəlb edir. Burada siyasi - iqtisadi bloklar, ikitərəfli münasibətlərin möhkəmlənməsi, beynəlxalq münasibətlər sisteminə baxış, global proseslərdə əməkdaşlıq, maraqların uzlaşdırılması, qarşılıqlı şəkildə dövlət mənafeyinin qorunması və ən əsası təhlükəsizlik kimi strateji məqamlar

yer almaqdadır. Çinin Azərbaycana münasibətdə strateji tərəfdaş kimi yanaşması bizə həm siyasi həm də iqtisadi üstünlüklər vəd edir.

Paralel olaraq hər iki ölkə biri-birinin ərazi bütövlüyünü tanıyır və dəstəkləyir. Qeyd edək ki, "Tayvan problemi" uzun illərdir ki, davam edir və məsələ ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyi birmənalıdır. Azərbaycan hər zaman "vahid Çin" siyasətini dəstəkləyib. Bizim mövqeyimiz bundan ibarətdir ki, davam edən problemə hüquqi mövqə Çinə aiddir - rəsmi Pekinin tələbləri beynəlxalq hüquqa əsaslanır. Çinin Azərbaycanın sülh təşəbbüslərini dəstəkləməsinə gəlincə

isə, rəsmi Pekin hər zaman Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü birmənalı şəkildə tanıyır. Ən əsası isə post-müharibə dövründə baş tutan beynəlxalq tədbirlərdə və konfranslarda Çin dövlətinin rəsmiləri Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü təmin etməsinə təqdir edib. Çin yeni dövərdə Azərbaycanın bölgədə yaratmağa çalışdığı davamlı sülh və sabitlik arxitekturasının mühüm bir coğrafiya üçün perspektiv üstünlüklər yaradacağını hər zaman vurğulayıb. Bu mənada, dünyanın ən aparıcı siyasi-iqtisadi güclərindən sayılan Çinin Azərbaycanı dəstəkləməsi sülh prosesinin müsbət nəticələrə yol açmasında mühüm bir mərhələdir.

Xalqlar arasında təmas artır...

Çin həm də Cənubi Qafqazın ən güclü aktoru olan, regional və beynəlxalq təhlükəsizliyə mühüm töhfələr verən Azərbaycanla əməkdaşlığa xüsusi önəm verir. Bu, Pekinin adıçəkilən Strateji Bəyannamə ilə bağlı mövqeyində də açıq görünür. Azərbaycanın regionda oynadığı rol artmaqdadır və Çinin ölkəmizə qarşı yanaşmasında sərgilədiyi əməkdaşlıq mövqeyi regional lider statusu ilə uzlaşır. Azərbaycan dünyaya açıq bir ölkədir - biz bərabərhüquqlu tərəfdaşlığı, investisiya mühitinin inkişafını, cəmiyyətlərarası inteqrasiyanı gücləndirməyi təşfiq edirik və bu yolda addımlar atırıq. Məsələn, bir müddət öncə Azərbaycan

Çin vətəndaşlarını viza almaq tələbindən azad edib. Xatırladaq ki, bu ilin fevralında Prezident İlham Əliyev Davosda Çinin CGTN telekanalına müsahibəsində bildirmişdi ki, indi Çin vətəndaşları heç elektron viza üçün də müraciət etmək məcburiyyətində deyillər: "Ümidvarıq ki, tezliklə Azərbaycan vətəndaşları da bu fürsətdən yararlanacaq. Beləliklə, bu, turistlərin sayını, xalqlar arasında təmasları artıracaq və əlbəttə ki, ictimai diplomatiya öz rolunu oynayacaq. İndi biz rəsmi diplomatik kanallardan istifadə edirik - siyasi, iqtisadi, ticari, investisiya, bağlantı. Lakin ictimai diplomatiya buna çoxlu töhfə verəcəkdir".

İki ölkənin hakim partiyaları arasında əlaqələr güclənir

Ölkələrimiz arasındakı müsbət siyasi dialoqdan bəhs edərkən iki dövlətin hakim partiyaları arasındakı münasibətlərə də toxunmaq lazımdır. Azərbaycanın hakim Yeni Azərbaycan Partiyası Çin Kommunist Partiyası ilə geniş əlaqələrə malikdir. Partiyalar arasında səmərəli, qarşılıqlı faydalı və çoxşaxəli əlaqələr mövcuddur. Yüksək səviyyəli əlaqələr fonunda hakim partiyalar tərəfindən qarşılıqlı səfərlərin təşkil olunması və təcrübə mübadilələrinin aparılması münasibətlərin gələcək inkişafı baxımından böyük önəm daşıyır. Bu mənada, qarşılıqlı səfərlərin də önəmi xüsusi qeyd edilməlidir. Xatırladaq ki, hər

iki ölkənin iqtidar partiyasının rəsmi şəxsləri mütəmadi olaraq qarşılıqlı səfərlər edir, partiyalararası münasibətlərin inkişafını, intqerasiyanı daha da gücləndirirlər.

Yeri gəlmişkən, aprelin 2-də Bakıda Yeni Azərbaycan Partiyasının təşkilatçılığı ilə "Azərbaycan-Çin strateji tərəfdaşlığı: Qlobal Cənubda konsolidasiya və əməkdaşlığın təşviqi" mövzusunda konfrans keçirilib. Konfransda çıxış edən YAP Sədri nin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqov qeyd edib ki, bu gün Azərbaycan Respublikası ilə Çin Xalq Respublikası arasındakı münasibətlər dostluq, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq və etibarlı strateji tərəfdaşlığa əsaslanır. Tahir Budaqov bildirib ki, son illərdə hakim partiyalar arasında fəal siyasi dialoq şəraitində

intensiv təmaslar diqqəti cəlb edir. Xüsusilə də, qarşılıqlı səfərlər partiyalararası münasibətlərin inkişafına tökan verməkdədir: "2024-cü ilin noyabr ayında YAP nümayəndə heyətinin Çin Xalq Respublikasına səfəri zamanı Yeni Azərbaycan Partiyası ilə Çin Kommunist Partiyası arasında memorandumun imzalanması isə qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan əməkdaşlığın siyasi və hüquqi əsaslarını möhkəmləndirərək partiyalar arasında münasibətlərin keyfiyyətcə yeni mərhələyə yüksəlməsinə təmin etmişdir. Memorandumdan irəli gələrək əlaqələri yüksək səviyyədə saxlamaq, mütəmadi olaraq nümayəndə heyətlərinin səfərlərini təşkil etmək, ümumi maraq doğuran məsələlər üzrə təmasları gücləndirmək qarşıda duran başlıca vəzifələrdəndir".

Mina qurbanları üçün ədalətin bərpası

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə BMT-də mina qurbanlarının hüquqlarını müdafiə edən xüsusi qətnamə irəli sürülüb

Azərbaycan dünyada müharibə cinayətlərinin, o cümlədən də mina terrorunun qarşısının alınmasını hədəfləyən beynəlxalq kampaniyaların genişlənməsinə fəal dəstək göstərir. Elə bu günlərdə respublikamızın təşəbbüsü ilə BMT-də mina qurbanlarının hüquqlarının müdafiəsini tələb edən xüsusi qətnamə irəli sürülüb.

Bu barədə aprelin 1-də Cenevrədə BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının (İHS) 58-ci sessiyası çərçivəsində “Minalar, insan hüquqları

və ətraf mühitin deqradasiyası - mina qurbanlarına effektiv yardım” mövzusunda keçirilən yüksəkseviyyəli tədbirdə elan edilib.

Xatırladaq ki, Azərbaycanın BMT-nin Cenevrə Bölməsi nəzdindəki Daimi Nümayəndəliyi və “Universal Rights Group” (URG) beynəlxalq təşkilatı tərəfindən birgə təşkil olunmuş tədbir BMT-dəki daimi nümayəndəliklər, insan hüquqları sahəsindəki nüfuzlu qurum və ekspertlər, həmçinin beynəlxalq media nümayəndələrinin iştirakı ilə keçirilib.

4 minə yaxın mina qurbanının olduğu ölkə

Respublikamızın təşəbbüsü ilə BMT-də mina qurbanlarının hüquqlarını müdafiə edən xüsusi qətnamənin irəli sürülməsi təsadüfi deyil. Azərbaycan dünyada minalarla ən çox çirklənmiş və bunun ağır fəsadlarını öz üzərində hiss edən ölkələr sırasında yer alır. İşğalın davam etdiyi 30 il ərzində ərazilərimizin iyirimi faizi boz zonaya çevrilib, orada ən ağılasığmaz yerlərdə çoxsaylı minalar basdırılıb.

Tədbirdə əsas məruzə ilə çıxış edən Xarici İşlər Nazirliyinin (XİN) xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri Elşad İskəndərov dəhşət saçan faktlara diqqət çəkib. Ermənistanın işğalı nəticəsində Azərbaycan torpaqlarının Avropada minalarla ən çox çirklənmiş ikinci ərazi olduğunu vurğulayan nətiq postmünaqişə dövründə 383 vətəndaşımızın mina partlayışında həyat və sağlamlıqlarını itirdiyini, ümumilikdə isə Azərbaycan-da 4 minə yaxın mina qurbanı olduğunu vurğulayıb. Sözügedən qətnamənin İHS-də ilk dəfə qəbul ediləcəyini bildirən E.İskəndərov bu sə-

nədin mina qurbanları üçün ədalətin bərpa olması, onlara beynəlxalq yardımın artırılması üçün zəmin yaradacağını deyib.

Ölkəmizdə mina terrorunun fəsadlarının xüsusilə ağır olması həm də məğlub Ermənistanın minalanmış ərazilərin səhih xəritələrini respublikamıza təqdim etməməsindən qaynaqlanır. Gözənilirdi ki, Ermənistanın hərbi-siyasi rəhbərliyi 44 günlük müharibədən və 23 saatlıq loqal xarakterli antiterror tədbirlərindən sonra zamanında yol verilən müharibə cinayətlərinin məsuliyyətini bütün ciddiliyi ilə başa düşəcək və minalanmış ərazilərin səhih xəritələrini kö-nüllü şəkildə ölkəmizə təqdim etməyə qərar verəcək. Bu, postmüharibə dönməndə etimad quruculuğu və sülhyaratma prosesinə güclü impuls verərdi. Ancaq belə görünür ki, özündən “sülh göyərçini” obrazı yaratmağa çalışan Nikol Paşinyan və onun komandasında yer alanlar, bütövlükdə Ermənistan cəmiyyəti belə bir iradədən və xoş niyyətdən uzaqdırlar. Bəli, post-müharibə dövründə Ermənistan tərəfindən respublikamıza hansısa “xəritələr” təqdim olunub.

Ancaq həmin “xəritələr” üzrə axtarışların səmərəlilik göstəriciləri hədsiz dərəcədə aşağı olub. Sual yaranır: Nə üçün “sülhə hazırq” deyən Ermənistan rəhbərliyi səhih mina xəritələrini gizlədir? Bunun alt qatında gizlənən məna nədir?

yardımlarının yalnız 4-5 faizi beynəlxalq donorların payına düşür ki, bu da çox azdır. Qeyd edək ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərdə minatəmizləmə əməliyyatlarını ANAMA, Müdafiə Nazir-

liyi (MN), Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN), Dövlət Sərhəd Xidməti (DSX) və 4 özəl şirkət yerinə yetirir.

Azərbaycanın irəli sürdüyü təşəbbüs dünya üzrə mina terroruna qarşı mübarizənin səmərəliliyini artırmağı, bu sahədə qlobal həmrəyliyi gücləndirməyi hədəfləyir və buna görə də beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən təqdir olunur. XİN rəsmisi Azərbaycanın əsas həm müəllif qismində irəli sürdüyü “Piyadalar öleyhinə minaların bütün insan hüquqlarından tam istifadə edilməsinə təsiri” adlı qətnamənin BMT İnsan Hüquqları Şurasının gündəliyinə daxil olduğunu elan edib. Nətiq diqqətə çatdırıb ki, hələ iki il əvvəl belə bir təşəbbüslə çıxış etmiş ölkəmiz bu hədəf istiqamətində sistemli fəaliyyət aparıb. Bunun nəticəsində mövzu üzrə ilk dəfə xüsusi hesabat İHS-də təqdim edilib, BMT-də bir sıra paralel tədbirlər və məsləhətləşmələr təşkil olunub, ötən il Azərbaycanın təşəbbüsü ilə İHS-nin 57-ci sessiyasında yayılmış Birgə bəyanat 65 ölkə tərəfindən dəstəklənib.

Tədbirdə çıxış edən qətnamənin həmmüəllifi olan Əlcəzair, həmçinin Qəmbəyanın BMT-nin Cenevrə Bölməsindəki Daimi nümayəndələri, BMT-nin İnsan Hüquqları Pozuntuları üzrə Məruzəçisi, səfir Yvette Stevens və digər nətiqlər minalarla mübarizə sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq imkanları, qarşılıqlı təcrübə mübadiləsi və mina qurbanlarına yardımın mümkün beynəlxalq mexanizmləri ətrafında fikir mübadiləsi aparıblar. Çıxışçılar Azərbaycana insan hüquqlarının beynəlxalq səviyyədə müdafiəsinə verdiyi dəstəyə görə təşəkkür ediblər.

Tədbir çərçivəsində çıxış edən hüquqsünas və Beynəlxalq İnsan Hüquqları Müşavirləri (IHRA) təşkilatının təsisçisi Ben Keit tərəfindən “Mina Ədaləti” (Campaign for Landmine Justice) kampaniyasının rəsmi təqdimatı da həyata keçirilib. Kampaniyanın başlıca məqsədi mina qurbanlarının hüquqlarının təmin edilməsi ilə bağlı beynəlxalq həmrəylik mexanizminin yaradılmasına nail olmaqdır.

Mübariz ABDULLAYEV

Vətən müharibəsindən sonra...

Mina terrorunun qurbanlarının sayı 387 nəfərə çatıb

Azərbaycan dünyada mina terrorundan ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biridir. 30 illik işğal dövründə Ermənistan xeyli sayda hərbi cinayətlər törədib ki, bunların sırasında mina terroru da əsas yerlərdən birini tutur. Ermənistanın mina terroru hələ də davam edir. Belə ki, işğaldan azad edilmiş Ağdam rayonunun Cəmənlı kəndi ərazisində aprelin 2-də mina partlayışı hadisəsi baş verib. Bu barədə Baş Prokurorluğun, Daxili İşlər Nazirliyinin və Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) mətbuat xidmətlərinin yaydığı birgə məlumatda bildirilir. Məlumatla görə, 1968-ci il təvəllüdlü Ağ-

dam rayon sakini Nurəddin Feyzi oğlu Abbasov heyvan otarkən keçmiş təmas xəttində, minalardan təmizlənməmiş əraziyə daxil olaraq piyada öleyhinə minanın partlayışı nəticəsində ayağından xəsarət alıb. Xəsarət alan şəxs xəstəxanaya təxliyə edilib.

Faktla bağlı Ağdam Rayon Prokurorluğunda araşdırma aparılır. Baş Prokurorluq, DİN və ANAMA bir daha vətəndaşları təhlükəsizlik qaydalarına riayət etməyə, mina təhlükəsi işarələrinin göstəricilərinə diqqətlə yanaşmağa və bələd olmadıqları ərazilərə daxil olmamağa çağırır.

BMT: Çox narahatıq

Azərbaycan mina terror ilə bağlı dünya ictimaiyyətini məlumatlandırır. Ölkəmiz beynəlxalq birliyin Ermənistanın bu cinayətini pisləməyə və minatəmizləmə işlərinə dəstək verməyə çağırır. Yeri gəlmişkən, BMT Baş katibinin sözcüsü Stefan Dujarrık mədanın sualını cavablandırarkən deyib ki, minalar səbəbindən insanların yaralanmasından çox narahatıq. S.Dujarrık aprelin 2-də Ağdam rayon sakininin piyada öleyhinə minanın partlaması nəticəsində xəsarət alması ilə bağlı araşdırma aparacağını bildirib: “Bu məsələni nəzərdən keçirəcəyəm. Biz dünən yenidən piyada öleyhi-

nə minalara qarşı beynəlxalq müqavilələrin əhəmiyyətinə toxunduq. 4 aprel - Beynəlxalq Mina Xəbərdarlığı Günü ərəfəsində bu mövzu ilə bağlı mətbuat konfranslarımız olacaq”.

Xatırladaq ki, BMT Baş katibi Antonio Quterreş ötən ilin noyabr ayında Azərbaycanın Qarabağ regionunda mina-təmizləmə söylərinin BMT üçün əsas prioritetlərdən biri olduğunu vurğulayıb. O bildirib ki, uzun illərdir BMT-nin İnkişaf Proqramı (UNDP) bölgədə bu istiqamətdə fəaliyyət göstərir. Amma UNDP-nin bölgəni minalardan təmizləmə söyləri və baş verən insidentlər barədə heç bir məlumat verməməsi sual doğurur.

XİN: Regionda sülh və sabitliyə əsas maneə

Qeyd edək ki, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyi sosial media hesabında növbəti mina hadisəsi ilə bağlı paylaşım edib. Paylaşımnda bildirilib ki, Ermənistan tərəfindən məqsədyönlü və fərq qoymadan basdırılmış minalar azərbaycanlı mülki əhəlinin təhlükəsizliyini və rifahını ciddi təhlükə altına almaqda davam edir. Qeyd edilib ki, Ağdamda daha bir mülki şəxs mina partlayışının qurbanı olub. 2020-ci ildə müharibənin bitməsindən bəri mina partlayışları nəticəsində, ümumilikdə, 387 azərbaycanlı həlak olub və ya ağır yaralanıb. Bu fakt mina təhlükəsinin insan həyatı üçün davamlı və dağıdıcı təsirini bir daha vurğulayır. “Minaların geniş yayılması regionda sülh, barışıq və sabitliyə əsas maneə yaradır. Biz beynəlxalq ictimaiyyəti bu kritik problemin həllində ciddi siyasi və praktiki dəstək verməyə çağırırıq”,-deyə paylaşımnda vurğulanıb.

Azərbaycanın İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Səbinə Əliyeva da yerli mediaya müsahibəsində bu problem toxunub. S.Əliyeva bildirib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğal dövründə, Vətən müharibəsi zamanı və torpaqlarımızın azad edilməsindən sonra, həttə 2021-ci ildə Ermənistanda istehsal olunan mina qurbanlarını basdırılması çoxsaylı mina və partlamamış hərbi sursatlar hələ də insanların həyat və sağlamlığı üçün ciddi təhlükə mənbəyi olaraq qalır. Baş vermiş mina partlayışları nəticəsində yalnız hərbi qulluqçular deyil, çoxsaylı mülki şəxslər, öz xidməti vəzifələrini və peşə borclarını yerinə yetirmək üçün işğaldan azad edilmiş bölgələrə ezam olunmuş insanlar, o cümlədən media nümayəndələri mina terrorunun qurbanı olublar. Belə ki, statistik məlumatlara əsasən, 1991-ci ildən bu günə kimi mina qurbanlarının sayı 3400 nəfərdən çoxdur ki, bunların 359-u uşaq, 38-i qadındır. Bu rəqəmlər regionda ədalətli və dayanıqlı sülhün təmin edilməsi problemində böyük bir maneə olan mina yollarının fundamental insan hüquqlarının kobudcasına pozulmasına səbəb olduğunu əyani şəkildə təsdiq edir.

Ombudsman: Mina terroru keçmiş məcburi köçkünlərin doğma torpaqlarına təhlükəsiz qayıdışını ləngidir

Ombudsman təəssüflə qeyd edib ki, Ermənistanın mina terroru çoxsaylı insan itkilərinə, ağır xəsarətlərə və minlərlə insanın əlilliyinə səbəb olmaqla yanaşı, işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə aparılan genişmiqyaslı tikinti və bərpa işlərinə ciddi maneə yaradır. Bu isə keçmiş məcburi köçkünlərin öz doğma torpaqlarına təhlükəsiz qayıdışını da ləngidir, nəticədə regionda sabitlik və inkişafın təmin olunmasına böyük əngəl törədir. Buna görə də dünya ictimaiyyəti hər kəsin yaşamaq, azadlıq və sərbəst hərəkət etmək, mülkiyyət, təhlükəsiz yaşamaq, sağlam ətraf mühitdə yaşamaq, sağlamlığın qorunması kimi fundamental insan hüquqlarının müdafiəsi naminə azərbaycanlılara qarşı mina terroru ilə mübarizədə fəal iştirak etməlidir. “Ölkəmizin işğaldan azad olunmuş ərazilərində mina təhlükəsinin mövcudluğunu beynəlxalq ictimaiyyətə çatdırır və onları bu məsələyə dair daha fəal mövqə tutmağa çağırırıq”,-deyən S.Əliyeva əlavə edib ki, Ombudsman təsisatı tərəfindən istər ölkə daxilində, istərsə də xaricdə keçirilən beynəlxalq əhəmiyyətli tədbirlərdə, beynəlxalq və regional təşkilatların nümayəndələri ilə görüşlərdə Azərbaycan həqiqətləri, o cümlədən Ermənistanın mina terroru barədə məlumatların diqqətinə çatdırılıb. “Minatəmizləmə işlərinin sürətləndirilməsi üçün mina və digər partlamamış hərbi sursatlarla çirkləndirilmiş ərazilərin dəqiq xəritələrinin əldə olunması üzrə beynəlxalq müstəvidə əməkdaşlığın davam etdirilməsi, minadan zərər çəkən şəxslərin hüquq və azadlıqlarının təşviqi, müdafiəsi və təmini vəziyyətinin monitorinqi, pozuntu hallarının qarşısının alınması ombudsman təsisatı olaraq bizim üçün cari ildə də əsas prioritetlərdən biri olacaq”, - deyə S.Əliyeva vurğulayıb.

Nardar BAYRAMLI

Azərbaycanın təşəbbüsünə güclü beynəlxalq dəstək

“Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərinə Böyük Qayıdışa dair I Dövlət Proqramı”nın Tədbirlər Planına əsasən, 2022-2025-ci illər ərzində 215 min hektar ərazinin minalardan təmizlənməsi nəzərdə tutulub. Plana uyğun olaraq, hazırda 159 min hektardan artıq ərazi minalardan təmizlənib. Bu da o deməkdir ki, müddətin bitməsinə bir il qalsada, dövlət proqramında nəzərdə tutulan ərazinin 73,95 faizi minalardan təmizlənib. Bütövlükdə, İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatandan sonrakı dörd ildə (2021-2024-cü illər) 179 min 186 hektar ərazi mina və partlamamış sursatlardan təmizlənib.

Hazırda da minatəmizləmə əməliyyatları bütün intensivliyi ilə davam etdirilir. Bu günlərdə Azərbaycan Minatəmizləmə Agentliyi (ANAMA) işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən humanitar minatəmizləmə əməliyyatları ilə bağlı mart ayı üzrə məlumat yayıb. Verilən məlumatla görə, azad olunan ərazilərdə mart ayı ərzində 105 tank öleyhinə mina, 331 piyada öleyhinə mina, 9755 partlamamış hərbi sursat (PHS) aşkarlanıb və zərərsizləşdirilib. Həmçinin 4556 hektar ərazi minalardan təmizlənib.

Göründüyü kimi, minatəmizləmə əməliyyatları uzun vaxt aparar və böyük həcmlərdə maliyyə vəsaiti tələb edən çətin bir prosesdir. Burada mina terrorundan əziyyət çəkən ölkələrə ayrı-ayrı dövlətlərin və donor təşkilatların davamlı dəstəyi çox mühüm amildir. Təəssüf doğuran həddir ki, postmüharibə dönmədə Azərbaycanın ünvanına absurd ittihamlar səsləndirən bir sıra ölkələr və beynəlxalq təsisatlar son dərəcə mühüm humanitar məna kəsb edən minatəmizləmə əməliyyatlarının aparılmasında ölkəmizə hansısa bir dəstəyi verməyə tələsmirlər. İndiyədək respublikamızda həyata keçirilən minatəmizləmə fəaliyyətinə yönəldilən maliyyə

İtkin düşən şəxslərlə bağlı beynəlxalq öhdəliklər konkret addımlara çevrilməlidir!

Ermenistan torpaqlarımızın işğalı dövründə xalqımıza qarşı çoxsaylı cinayətlər törədib. Azərbaycanca qarşı hərbi təəcüzbə zamanı dinc insanların kütləvi qətlə yetirilib, girov götürülüb, eləcə də yaşayış məntəqələri tamamilə dağıdılıb. Eyni zamanda, müharibə dövründə itkin düşmüş minlərlə azərbaycanlının taleyi buginədək məlum deyil.

Torpaqlarımız işğaldan azad edildikdən sonra həmin ərazilərdə kütləvi məzarlıqlar aşkar olunub. Məzarlıqlarda basdırılmış insanlar Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşənlərdir. Onların bəzilərini kimliyi müəyyənləşdirilərək ailələrinə təhvil verilib və dəfn olunublar. Hazırda işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdə bəz istiqamətdə davamlı olaraq işlər aparılır.

3983 nəfər itkin düşmüş şəxs kimi qeydiyyatata alınıb

Yeri gəlməşkən, martın 10-da Əsir və itkin düşmüş, girov götürülmüş vətəndaşlarla əlaqədar Dövlət Komissiyası tərəfindən İtkin düşmüş şəxslər üzrə Beynəlxalq Komissiyasının (ICMP) "Azərbaycan Respublikasında itkin düşmüş şəxslərin axtarışı üzrə qiymətləndirmə hesabı"nın təqdimat mərasiminə

də rəsmi məlumat verilib ki, martın 1-nə olan məlumatlara əsasən, Komissiyada Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində 3983 nəfər itkin

düşmüş şəxs kimi qeydiyyatda alınıb. Onlardan 3977 nəfəri Birinci Qarabağ müharibəsində, 6 nəfəri isə 2020-ci ildə baş vermiş 44 günlük Vətən müharibəsində itkin düşüb. Ümumilikdə, itkinlərdən 3698-i kişi, 285-i qadındır. İtkin düşmüş 3983 nəfərdən 3209-u hərbiçi, 774-ü mülki şəxslərdir. İstintaqla sübut edilib ki, 170 azərbaycanlı osir Ermənistan silahlı qüvvələrinin tərəfindən işğalçılərlə öldürülüb. Son məlumata əsasən, 688 itkin düşmüş şəxsə aid olduğu ehtimal edilən meyit qalıqları aşkarlanıb.

Hazırda itkin düşmüş şəxslərin tələyinə aydınlıq gətirilməsi ən vacib vəzifələrdən biridir. Amma bir sıra amillər

İtkin düşmüş şəxslərin taleyinin müəy-
yən edilməsi işinə mane olur. Belə ki,
30 illik işğal dövründə ərazilər mina və
partlamamış sursatlarla həddindən artıq

dövləti bu istiqamətdə fəal iş aparır.

Diplomat: Bu məsələ təxirəsalınmaz diqqət və tədbirlər tələb edir

Yeri gəlmişkən, Azərbaycanın BMT

çirkəndirilib. Bu amil prosesə mənfi təsir göstərir. Eyni zamanda, itkin düşmüş azərbaycanlıların taleyinə beynəlxalq təşkilatlar laqəyd qalmamalıdır. Problemin həlli ilə əlaqədar Ermənistanla ciddi təzyiqlər göstərilməlidir. Azərbaycan

nistanın təcavüzü və işğal nəticəsində 4 000 nəfərə yaxın azərbaycanlı itkin düşüb və onların taleyi hələ də naməlum olaraq qalır: “Bu məsələ təxirəsalınmaz diqqət və tədbirlər tələb edir. İtkin düşənlər arasında 774 mülki şəxs

An aerial photograph showing a large mosque with two prominent minarets in a conflict-ridden area. The mosque is surrounded by a wall and has a large open area in front of it. A dirt road runs through the center of the image, with several cars and a truck parked along it. The surrounding landscape is barren and shows signs of destruction, with many buildings in ruins. The image is in black and white.

İşğaldan azad olunmuş Ağdam şəhəri-nə ilk köçün vaxtı bəlli olub. Bu barədə Ağdam, Füzuli və Xocavənd rayonlarında Azərbaycan Prezidentinin xüsusi nümayən-dəsi Emin Hüseynov açıqlama verib. Onun sözlərinə görə, oktyabr-noyabr aylarında Ağdamla ilk köç planlaşdırılır.

Azərbaycanın iqtisadiyyatına yatırılan xarici investisiyaların həcmində artım dinamikası müşahidə edilməkdədir. 2024-cü ildə iqtisadiyyata 7 milyard dollardan çox birbaşa xarici investisiya yatırılıb ki, bu da əvvəlki illə nisbətədə əhəmiyyətli həcmdə artım deməkdir. Mərkəzi Bankın Statistika departamentinin direktoru Samir Nəsiroğlu bildirib ki, Azərbaycan özü də başqa ölkələrin iqtisadiyyatına investisiya yatırmaqda öz potensial maliyyəni aktivliyini qoruyub saxlayıb. Ölkəmiz tərəfindən xarici iqtisadiyyata 1 milyard 762 milyon dollar investisiya qoyulub.

Azərbaycan iqtisadiyyatına sərmayə qoyuluşlarının artmasında ən mühüm amillərdən biri ölkədə təmin edilmiş sağlam və münbit investisiya mühitidir. Bu istiqamətdə respubli-

kamızda həyata keçirilən hüquqi və institusional islahatlar mühüm rol oynamışdır. Prezident İlham Əliyevin 2018-ci il yanvarın 18-də imzaladığı "İnvestisiya fəaliyyətinin təşviq edilməsi və xarici investorların hüquqlarının qorunması ilə bağlı bir sıra tədbirlər haqqında" sərəncamına əsasən, ölkə iqtisadiyyatına investisiya axınıni cəlb etmək üçün Azərbaycanla öljvərişli biznes mühitinin təmin edilməsi əsas prioritetlərdən biri kimi müəyyən edilb. Bu ssenariyə uyğun olaraq biznes mühitini əljvərişliylərinin daha da artırılması və biznesə əljvərişli prosedurlarının sadələşdirilməsi üçün zəruri tədbirlər görölül ki, bu da xarici sahibkarların fəaliyyətinə yeni mərhələnin başlanmasına səbəb olub.

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Məqalə “Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi”nin maliyyə
dəstəyi ilə
“İşğaldan azad olunmuş
ərazilərə “Böyük
Qayıdış”” istiqaməti
üzrə hazırlanmışdır**

Xatırladaq ki, martın 27-də Prezident İlham Əliyev Ağdamın Sarıcalı kəndinin birinci mərhələsinin açılışında iştirak etdi. Ölkə başçısı da sərəf zamanı bildirmişdi ki, Ağdam rayonunun işğaldan azad edilməsindən sonra birinci yaşayış məntəqəsi keçmiş köçkünlərin sərəncamına verilir, ancaq bu ki digər kəndlərdə də ağdamlılar qayıdaçaqlar.

Dövlət başçısının sözlərinə görə, bu, keçmiş köçkünlərin qayıtdıqları artıq 13-cü yaşayış məntəqəsidir: “Bütün keçmiş köçkünlər üçün gələcəkdə bu cür şərait yaradılacaq. Kəngərli, Xıdırli kəndlərinə bu il qayıdış nəzərdə tutulub, digər kəndlərdə inşaat işləri gedir. Tibbi olaraq, Ağdam şəhəri sıfırdan qurulur, yenidən qurulur və ölkəmizin ən gözəl şəhərlərindən birinə çevriləcək”.

E.Hüseynov, həmçinin bildirib ki, yaxın vaxtlarda rayonun Xıdırlı və Kəngərli kəndlərində də ilk kök olacaq. “Xıdırlıda 719, Kəngərliyə isə 292 fərdi yaşayış evi tikilib. Bundan başqa, bütün qeyri-yasayış obyektlərində də tikintisi başa çatıb. Tamamlanma işləri görülüb. Tezliklə o kəndlərin sakinlərini qəbul etməyə hazırıq. Ağdam şəhərində isə 5 məhəllənin inşası nəzərdə tutulub. Onlardan birinin tikintisinə başlanılıb. Şəhərə oktyabr-noyabr aylarında ilk kök planlaşdırılıb. Ağdam təxminən 2000 hektarlıq ərazini əhatə edən 100 min əhalini məskunlaşdıracaq ölkənin 4-cü ən böyük şəhəri olacaq. 2026-cı ilə qədər Ağdama 20-25 min civarında əhalini köçürülməsi nəzərdə tutulub. Şəhərin 500 hektarlıq ərazisində müxtəlif infrastruktur obyektləri, muğam mərkəzi inşa olunacaq. İmarət kompleksi hazırdır, Cümə məscidi restavrsasiya olunub. İşğal və Zəfər muzeyi inşa ediləcək. 2026-cı ilin sonuna qədər yaşam üçün zəruri olan bütün məsələlərin tamamlanması nəzərdə tutulub”.

Ölkəmizin bütün yerlərində olduğu kimi Ağdam rayonunda da tikinti-quruculuq, abadlıq işləri öz dinamik sürəti ilə davam etdirilir. Görülən bütün işlər üçün rayon sakinləri ölkə prezidentinə öz təşəkkürlərini bildirir. Hazırda Ağdam inkişaf yoluna qədəm qoyub, ağdamlı sakinlər sabaha ümidlə baxır. Dövlət proqramları Ağdamda uğurla icra olunur. Prezident İlham Əliyevin işğaldan azad edilmiş rayonlara hər səfəri bir sıra infrastruktur layihə üzrə təməlqoyma, cləcə də tikilib başa çatdırılmış obyektlərin açılışı ilə müşayiət olunur.

Bəllidir ki, müharibədən sonra iri-miqyaslı quruculuq işləri ilk olaraq Ağdamdan başladı. 2021-ci il 28 may tarixində Ağdamın Baş Planı Azərbaycan

ictimaiyyətinə təqdim olundu. Ağdam şəhər məşə-parkında ağacların əkilməsi si, Bərdə-Ağdam avtomobil yolunun, Ağdam şəhərində inşa olunacaq ilk yaşayış binası, Ağdam Sənaye Parkının, Zəfər muzeyi və açıq hava altında İş-ğal muzeyi və Ağdam şəhərinin bərpasının təməl daşı atıldı.

2022-ci ilin 13 fevral tarixində Prezident İlham Əliyev Ağdamda oldu. Bu, Ağdamda görülmə və görülməçək işləri ictimaiyyətə detallı təqdim edən bir səfər idi. Dövlət başçımız tərəfindən Ağdamda qoyulan bütün möhkəm bünövrələr, özüllər isə bu qədim Qarabağ şəhərinin tarixi əzəmətinin tezliklə özünə qaytarılacağına, 30 il idi ki, "rühlər şəhəri", "Qafqazın Xerosiması" kimi anılan yaralı yurdumuzun dirçəldilərəcək cənnət məkana çevriləcəyinin qarşısı aşərədir. Plana əsasən 2026-cı ilə qədər Ağdamda 10 minlə qədər əhali köçəcəc. Sonrakı illərdə şəhərin əhəlisli 100 minə çatdırılacaq.

Ağdamı qaranlıqdan çıxaracaq “Ağdam-1” və “Ağdam-2” elektrik yarımstansiyaları işə salındı. “Qarabağ” Regional Elektrik Şirkətinin Rəqəmsal İdarəetmə Mərkəzi istifadəyə verildi. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılan Ağdam Cümə məscidinin bərpa-restavratsiya işlərini də xüsusi qeyd etmək lazımdır. Ağdamın tarixi abidələrinin qorunması, bərpası da diqqət mərkəzinə saxlanılır.

Bir sözlə, yeni Ağdam sevinclə
doğma sakinlərinə qucaq açmağa ha-
zırlaşır. Vətən torpaqlarımızın qəti-
yyətli azad olunması, sonra isə dirçəl-
dirməsi üçün görülən bütün müstəsna
işlər vaxtilə Heydər Əliyev tərəfindən
müəyyənləşdirilən qayıdış strategiyası-
nın ölkə başçısı tərəfindən böyük mü-
vəffəqsiyyət və əzmlə həyata keçiril-
məsinin möhtəşəm nəticəsidir.

Yeganə

İnvestorların hüquq və mənafeələrinin qorunması, mülkiyyətin toxunulmazlığı, yerli və xarici sahibkarlara eyni iş şəraitinin yaradılması, "investisiya fəaliyyəti haqqında" və "Xarici investisiyaların qorunması haqqında" qanunların qəbul edilməsi, Rəqabət Məcəlləsinin qüvvəyə minməsi sərmayə cəlbediciliyini artırır.

Azərbaycan hökumətinin bir sıra xarici ölə

kölərlə iqtisadi vergi tut-
manın aradan qaldırıl-
ması, investisiyaların
təşviqi və qarşılıqlı qo-
runması haqqında saziş-
lər imzalanması da in-
vestisiya qoyuluşunu
təşviq etməkdədir.

Azərbaycan beynəlxalq
müstəvidə ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində
30-dək ölkə ilə sərmayəyə investisiya və qarşılıqlı
qorunması haqqında sazişlər imzalayıb ki,
həmin dövlətlərin investorlarının ölkəmizin
iqtisadiyyatında potensial sərmayədar kimi xüsusi
pəyi artırmağa başlasın.

Beləliklə, qeyd edilən təşviqedicili tədbirlər, dövlətin xarici investorlara olan dəstəyi biznes sektorunun və beynəlxalq maliyyə qurumlarının Azərbaycana olan investisiya marqını yüksəldir. Ümumilikdə, 2003-2024-ci illər ərzində ölkə iqtisadiyyatına yönəldilən investisiyaların ümumi həcmi təxminən 320 milyard dolları təşkil edib ki, onun 170 milyard dolları xarici investisiyalardır.

Məhz bu tədbirlər sayəsində Azərbaycanın beynəlxalq miqyasda investisiya cəlbəediciyi yüksəlib. “Standard & Poor’s” və “Moody” reyting agentlikləri Azərbaycanın investisiya və kredit reytingini artıraraq “BB+” səviyyəsinə qaldırıb. Eyni zamanda, “Fitch Ratings” agentliyi Azərbaycanın yerli və xarici valyutada uzunmüddətli suveren investisiya reytingini “pozitiv” proqnozu ilə “BBB” sə-

viyyəsinə təyin edib. Bütün bunlar bir daha göstərir ki, Azərbaycan inkişaf etmiş ölkə kimi dünyanın aparıcı investorlarının daim diqqət mərkəzinə də di

diqqət mərkəzindədir. Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF) dünya ölkələrində investisiya cəlbçisiyyəti mühtii ilə bağılı 2024-cü il dair hesabataında Azərbaycanın ən yaxşı ölkələr qrupunda qərarlaşdırıb. Belə ki, ölkəmiz ən yaxşı investisiya mühtinə malik "Top-7" qrupunda yer alıb. BVF-nin reytingində xarici investorlar üçün ölvərişli müntib isə soraitinin yaradılması, bütün hüquqi təminatlarla əhatə olunması təddir edilir.

Hazırda Azərbaycan iqtisadiyyatının müxtəlif sahələrində fəaliyyət göstərən xarici investisiyalı şirkətlərin sayı 7 mindən artıqdır. Təkcə, 2024-cü ildə Azərbaycanda qeydiyyatdan alınmış kommersiya hüquqi şəxslərin təxminən 900-ü xarici investisiyalı şirkətlər olub.

Əçilər üçün güzəştlər

“907-ci düzəliş” bəhanəsi...

Ermənipərəst kongresmenlər yenidən “iş başında”...

Xəbər verildiyi kimi, ABŞ Nümayəndələr Palatasının 60 üzvü Dövlət katibi Marko Rubioya çağırış edib. Ermənipərəst Frenk Pallone və Maykl Lavlerin də daxil olduğu qrup Azərbaycana qarşı tətbiq edilən “907-ci düzəliş”in daha da sərtləşdirilməsini tələb edib. Kongresmenlər ənənəvi erməni yalanlarını yenidən təkrarlayaraq ölkəmizə qarşı qondarma “itthamlar” da səsləndiriblər. Onlar hər zaman olduğu kimi erməni kartı üzərindən ölkəmizə qarşı hansısa mənfəi addımların atılmasına nail olmağı hədəfləyiblər.

Kongresmenlər kimə nəyi yada salır?

Məsələyə bir neçə aspekt-dən baxış sərgiləmək mümkündür. Birincisi, Donald Trampın hakimiyyətə gəlişi ənənəvi erməni lobbisinin işini çətinə salıb. O baxımdan ki, Bayden administrasiyasından fərqli olaraq Tramp administrasiyası məsələlərə baxışda fərqli davranış ortaya qoyur. Məsələn, Bayden administrasiyası ABŞ-ın özünün maraqlarına zidd olan ermənipərəst addımlara “üstünlük” verirdisə, Tramp komandasının son iki ayda apardığı siyasi kurs bunu təkzib edir. Başqa sözlə, yeni hakimiyyət ölkəsinin maraqlarını erməni lobbisinə və onun yalanlarına qurban verəcək kimi görünür. Adı bir fakt - Baydenin hakimiyyətinin son günlərində imzalanan məlum xərtiyə haqqında hazırkı hakimiyyət hansısa bir müsbət fikir səsləndirməyib. Görünən də budur ki, erməni lobbisinin apardığı siyasət əvvəlkindən fərqli olaraq dalana dirənib. Əslində, ermənipərəst senatorların “907-ci düzəliş”i bəhanə edərək yenidən ortaya düşməsi də hazırkı hakimiyyətə “erməni kartı”nı xatırlatmaqdır. Çünki bu gün ABŞ-ın

əsas xarici siyasət prioritetləri məlumdur. Bu prioritetlər arasında isə Ermənistan adına rast gəlinmir. Bu mənada, ermənipərəst kongresmenlərin əsl hədəfi heç də düzəlişlə bağlı yəni “radikal” qərarlara nail olmaq deyil - çünki onlar özləri də dərk edirlər ki, 1992-ci ildə qəbul edilmiş bu düzəliş müa-

sir zamanda elə də böyük əhəmiyyət daşımır. Sadəcə olaraq, kongresmenlərin məqsədi bu kimi “cavabsız çağırışlarla” diqqəti cəlb etməkdir. Amma onlar unutmamalıdır ki, hətta bu düzəlişin müəlliflərindən olan Co Baydenin prezidentliyi dövründə irəli sürülən bu kimi təkliflər həvada qalmışdı...

“907-ci düzəliş” olsa nə olacaq, olmasa nə olacaq...

Digər bir məsələ isə düzəlişin özü ilə bağlıdır. Məlum olduğu kimi, rəsmi Vaşinqtonun Azərbaycana dövlət yardımını göstərməsini qadağan edən bu düzəliş ilk dəfə 1992-ci ildə senator Con Makkeyn tərəfindən təklif edilmişdi, ancaq daha sonra naməlum səbəblərə görə geri qaytarıldı. Bundan sonra yeni-

dən senator Con Kerrinin və erməni lobbisi təşkilatlarının dəstəyi ilə kongresmen Ueyn Ouens (Yuta ştatı) tərəfindən Konqresdə irəli sürüldü. Düzəliş erməni lobbisi təşkilatlarının güclü təzyiqi nəticəsində Konqres tərəfindən qəbul edildi. 11 sentyabr 2001-ci il tarixli terror aktından sonra Konqres prezidentə düzəlişi ləğv etmək hüququ verən qanun qəbul etmişdi. Bu, ABŞ-ın Əfqanıstandakı qoşunlarının təchiz edilməsini təmin etmək üçün zəruri idi. Hava yolunun marşrutu Azərbaycan üzərindən keçirdi. Düzəlişin təsiri 2002-ci ildən dayandırılmışdı.

30 ilə yaxın işğaldan əziyyət çəkmiş, təcavüzə uğramış, soyqırımı ilə üzləşmiş, işğal altında saxlanılan 20 faiz ərazisi tamamilə dağıdılmış Azərbaycana qarşı yürüdülmən bu siyasət ikili standarta və haqsızlığa söykənir. Uzun illər böyük güclərin tətbiq etdiyi ikili stan-

dardan əziyyət çəkən ölkəmiz isə bunun əksinə səbrlə və təmkinlə bütün mənalarda beynəlxalq ədalətin, hüququn yanında yer alıb - böyük güclər isə Ermənistanın bu qədər qanunsuz addımlarına qarşı loyal davranış nümayiş etdiriblər və hansısa haqlı sayılacaq sanksiyaya əl atmayıblar. Beləliklə, Azərbaycana bu dövrdə ABŞ tərəfindən hər hansı bir yardım edilməyib. 30 il ərzində Azərbaycan özünün iqtisadi gücünü artırıb, beynəlxalq arenada mühüm aktorlardan birinə çevrilib, ordu quruculuğunu inkişaf etdirib və ərazi bütövlüyünü, suverenliyini təmin edib. Bu mənada, kongresmenlərin apardığı “təbliğət” yersizdir - çünki Azərbaycan bütün nail olduğu işlərə öz gücü, öz maliyyə vəsaiti hesabına imza atıb və hər hansı bir xarici yardım almayıb. Necə deyirlər, “907-ci düzəliş” ləğv olsa nə olacaq, ləğv olmasa nə olacaq...

Bütün layihələri dövlətimiz maliyyələşdirir...

bir sözlə gerçəkləşdirilən bütün layihələr dövlət tərəfindən maliyyələşdirilir. Yurd yerlərinə geri dönmək istəyənlərin yaşayış məntəqəsinə qaytarılmasını, onların məşğulluğunun təmin edilməsini, rifah halının yaxşılaşdırılmasını, regional iqtisadi inkişaf üçün nəqliyyat imkanlarının gücləndirilməsini daxili siyasətin prioritet istiqaməti kimi müəyyən edən ölkə başçımız şə-

hərlərin baş planlarının, kəndlərin inkişaf konsepsiyasının hazırlanmasını xüsusi olaraq nəzarətdə saxlayır, bu istiqamətdə mühüm təşəbbüslər irəli sürür. Bütün bunlar isə öz vəsaitimiz hesabına, heç bir ölkədən maliyyə dəstəyi almadan həyata keçirilir. Bu, Azərbaycanın böyüklüyünü, qüdrətini və gücünü bir daha sübuta yetirir...

S.İSMAYILZADƏ

Ukraynada prezident seçkiləri keçiriləcək?

Yaxın zamanda Ukraynada prezident seçkiləri baş tuta bilər - son zamanlar global mediada Ukraynada növbəti prezident seçkilərinin nə zaman keçiriləcəyi ilə bağlı səsləndirilən fikirlər aktual gündəm mövzusunə çevrilib. Bəzi ekspertlər bu seçkilərin atəşkəs sazişinin imzalanmasından əvvəl, bəziləri isə atəşkəsin elan olunmasından sonrakı dövrdə baş tutacağını iddia edirlər. Qeyd edək ki, Ukrayna qanunvericiliyinə görə, hər hansı bir ölkə ilə müharibə şəraitində ölkədə prezident, parlament və yerli özünüidarəetmə seçkiləri keçirilə bilməz. Ukrayna Prezident Administrasiyası iddiaları təkzib edərək bəyan edib ki, ölkədə istənilən seçki yalnız müharibə bitdikdən sonra keçiriləcək.

“Economist”-in iddiası

Britaniyanın həftəlik “Economist” jurnalı Ukrayna hökumətinə yaxın müəyyən mənbələrə istinadən qeyd edib ki, Ukraynada növbəti prezident seçkiləri bu ilin iyulunda keçiriləcək. Jurnal iddia edib ki, prezident Volodimir Zelenski rəqiblərinin qısa müddətdə effektiv kampaniya qura bilməyəcəkləri ümidi ilə seçkiləri gözlənilmədən elan edəcək. Nəsrin məlumatına görə, ötən həftə Zelenski öz ofisinə tam atəşkəsdən sonra seçkilərin təşkili ilə bağlı fəaliyyətə keçməyə tapşırıb. Nəsrin məqaləsində vurğulanı ki, prezident seçkilərinin vaxtı mayın 8-dən gec olmayaraq hərbi vəziyyətin uzadılması ilə bağlı Ali Radada səsvermənin nə-

ticələrinə əsasən qıymətləndirilə bilər. “Ukrayna qanunları seçki kampaniyası üçün 60 gün ayırır, ona görə də ən erkən tarix iyul ayıdır. Qarşıdan gələn kam-

paniya üç ay davam edə bilər, çünki hakimiyyət seçici siyahılarını yenidən tərtib etməlidir”, - deyər məqalədə qeyd olunub.

Ukraynanın sabiq prezidenti Pyotr Poroşenko isə “Economist”ə şərhində bildirib ki, seçkilər “avqustdan oktyabr ayına qədər istənilən vaxt” keçirilə bilər. Eyni zamanda, ukraynalı siyasətçi blogger Anatoliy Şariy öz “Telegram” kanalında Ukraynada növbəti prezident seçkilərinin tarixinin may ayında təyin ediləcəyini bildirib. Onun sözlərinə görə, rəsmi Kiyev bu məsələdə Vaşinqtonun mövqeyini nəzərə almaq məcburiyyətində olacaq. “ABŞ tərəfindən Kiyevə irəli sürülən təklifi nəzərə alaraq, ondan imtina etmək mümkün deyil. Seçkilər may ayında təyin ediləcək”, - deyər Şariy vurğulayıb.

Tramp ilə Putin arasında fikir ayrılığı

Bir müddət bundan əvvəl Tramp öz çıxışlarında Zelenskinin qeyri-legitim prezident olduğunu bəyan edirdi - demək olar ki, o, bu məsələdə Moskva ilə eyni mövqeyi bölüşürdü. Lakin Kiyevin Vaşinqtonun tələblərinə, xüsusilə Ağ Evin atəşkəs sazişi ilə bağlı təkliflərinə razı olduqdan sonra Trampın Zelenski ilə bağlı mövqeyi tamamilə dəyişdi. Ağ Evin rəhbəri Ukraynada prezidentlik postu uğrunda seçkilərin atəşkəs sazişi imzalandıqdan sonra keçirilməsinə razıdır. Ancaq Kreml öz əvvəlki

mövqeyində qalmaqdadır və Zelenski hakimiyyəti ilə bir masa arxasında oturmaq istəmir. Moskva atəşkəs sazişinin imzalanmasına qədər prezident seçkilərinin keçirilməsini tələb edir. Bu isə Trampı ciddi şəkildə qəzəbləndirib.

Prezident seçkiləri nə zaman baş tutacaq?

Məsələ ilə bağlı politoloq İlqar Vəlizadə “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Ukraynada prezident seçkiləri Rusiya ilə atəşkəs sazişinin imzalanmasından sonra keçiriləcək. “Trump Ukrayna ətrafındakı prosesləri sürətləndirməyə çalışır. Çünki o, Rusiya ilə Ukrayna arasındakı müharibənin tez bir zamanda başa çatmasını və atəşkəs sazişinin yaxın vaxtlarda imzalanmasını istəyir. Putin isə Ukraynada öz hədəflərinə nail olana qədər prosesi uzatmaq niyyətindədir. Ukraynada prezident seçkilərinin keçirilməsinə gəlməyə, bunun üçün ilk növbədə hazırlıq işləri getməlidir. Hesab edirəm ki, Ukraynada prezident seçkiləri atəşkəs bərqərar olunduqdan sonra keçiriləcək”.

Politoloq Asif Nərimanlı isə hesab edir ki, Ukraynada növbəti prezident seçkilərinin keçirilməsi yalnız vəziyyətdən asılı olacaq. “Bildiyimiz kimi, müharibə olduğuna görə, Zelenski hakimiyyəti seçkiləri təxirə salıb. Lakin bunun özü Ukrayna üçün ciddi problem yaradıb. Həm ABŞ, həm də Rusiya bundan Kiyevə qarşı rıçaq kimi istifadə edib. Əgər yaxın zamanda Ukraynada prezident seçkiləri elan olunmazsa, Zelenski hakimiyyəti seçkilərin keçirilməsinə etiraz edərsə, Vaşinqton və Moskva yenidən Zelenskinin qeyri-legitimliyi məsələsini qaldıracaq. Bunu Zelenski çox yaxşı anlayır. Bu baxımdan hesab edirəm ki, yaxın aylarda Ukraynada prezident seçkiləri keçirilə bilər. Hətta atəşkəs sazişi imzalanmasa belə, seçki məsələsinin gündəmə gəlməsi mümkündür”.

Yunis ABDULLAYEV

Macarıstan BCM-dən çıxarsa...

Macarıstan Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin üzvlüyündən çıxmaq niyyətindədir. Baş nazir Viktor Orbanın aparat rəhbəri Zoltan Kovaks “X” platformasındakı paylaşımında qeyd edib ki, Macarıstan Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin tərk edir. Onun sözlərinə görə, Macarıstanın BCM-dən geri çəkilməsi prosesi artıq başlayıb. Macarıstan mediasının məlumatına görə, hökumət bu qurumda üzvlüyünün dayandırılması ilə bağlı parlamentə təqdim etməyə hazırlaşır. Səs çoxluğu ilə qəbul ediləcəyi təqdirdə BCM-dən çıxmaq barədə rəsmi bəyanat veriləcək. Hələ bu ilin fevralında Macarıstanın xarici işlər naziri Peter Siyarto yerli mətbuatı açıqlamasında BCM-i tərk etmək məqsədinin nəzərdə keçirildiyini və məhkəmənin siyasi alətə çevrildiyini bəyan etmişdi. Macarıstan hökumətinin bu addımı Aİ-də ciddi narahatlıq yaradıb.

Qeyd edək ki, son bir neçə ildə Qərbin apardığı siyasət Macarıstanın xarici siyasi kursu ilə üst-üstə düşmür. Macarıstan rəhbərliyinin bir çox xüsusi məqamlarda atdığı addımlar Qərbdəki müəyyən dairələr tərəfindən birmənalı qarşılanmır. Belə demək mümkünsə, kollektiv Qərbin “arzuları” Budapeştin milli maraqları ilə səsleşmir. İndiki məqamda Macarıstanın BCM-ni tərk etməyi planlaşdırması bu baxımdan izah oluna bilər. Eyni zamanda, Avropa İttifaqının Macarıstanı, xüsusilə də baş nazir Viktor Orbana münasibəti tamamilə fərqli yöndədir. Son zamanlar Aİ rəsmilərinin Macarıstanın Aİ-nin üzvlüyündən çıxarılması, o cümlədən Orbana qarşı sanksiyaların tətbiq edilməsi ilə bağlı çağırışları bu münasibəti aydın şəkildə büruzə verir.

Budapeştin bu addımı nədən irəli gəlir?

Məsələ ilə bağlı politoloq Əlimusa İbrahimov “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Budapeşt Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin tərk etməkdə qərarlıdır. “Bu qərar İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu-nun Budapeştə dövlət səfərinə gəlişindən əvvəl açıqlanıb. Netanyahu-nun Qəzzada hərbi cinayətlər törətdiyi iddiası ilə BCM tərəfindən həbsinə order verildiyi hamıya məlumdur. Macarıstanın Baş naziri Viktor Orbanın aparat rəhbəri Cinayət Məhkəməsinin çıxma prosesinin Macarıstanın

yahuya qarşı orderini siyasi motivli və qəbuləlməz adlandıraraq rədd edib və Roma Statutunun heç vaxt Macarıstan qanunlarına daxil edilmədiyi üçün məhkəmənin qərarlarının ölkə daxilində icra oluna bilməyəcəyini bəyan edib. Lakin BCM-dən çıxma prosesi davam edərkən, Macarıstan bu müddət ərzində onun qarşısında əməl etməyə borcudur. Bu barədə BCM-nin rəhbərliyi xəbərdarlıq edib”.

Ə.İbrahimovun fikrincə, Macarıstanın bu addımı Aİ daxilində potensial olaraq presedent yaradacaq. “Əgər Macarıstan BCM-dən çıxarsa, o, BCM-ni tərk edən ilk Aİ ölkəsi olacaq. Ancaq Macarıstanın bu addımı atmaq istəməsinin səbəbini mütəxəssislər müxtəlif aspektlərdən izah edirlər. Kimi Macarıstanla Avropa İttifaqı arasında mövcud olan soyuq münasibətlərin, kimi də Netanyahu ilə Orban arasında olan dostluq əlaqələrinin bu məsələni tətiklədiyini düşünlür. Hesab edirəm ki, səbəb nə olursa olsun bu həm BCM-nin nüfuzunun ləkələnməsi, həm də Macarıstanın Aİ ölkələri sırasında tənqid olunmasına gətirib çıxaracaq”.

Yunis ABDULLAYEV

Fövqəladə vəziyyət, yoxsa Trampın yeni təsir mexanizmi?

Ağ Ev “rəqiblərinə” qarşı yeni siyasətə əl atır...

ABŞ prezidenti Donald Tramp ölkənin milli təhlükəsizliyini təhdid edən ticarət balanssızlığı ilə əlaqədar ölkədə fövqəladə vəziyyət elan edib. Dövlət başçısının sözlərinə görə, təhlükənin mənbəyi ölkə hüduqlarından kənardadır. “ABŞ-in ticarət kəsiri ölkənin milli təhlükəsizliyi və iqtisadiyyatı üçün qeyri-adi və fövqəladə təhlükə yaradır. Bu təhlükənin mənbəyi bütövlükdə və ya böyük ölçüdə Birləşmiş

Ştatlar hüduqlarından kənarda, əsas ticarət tərəfdaşlarının daxili iqtisadi siyasətlərində və qlobal ticarət sistemindəki struktur disbalansındadır. Bununla əlaqədar olaraq milli fövqəladə vəziyyət elan edirəm”, -deyən prezident bildirib.

CNN-in yaydığı məlumata görə, fövqəladə vəziyyətin elan edilməsi Trampa tariflər üzərində daha çox səlahiyyət verir. Tədbirlər aprelin 9-da qüv-

vəyə minəcək. Bundan əvvəl, aprelin 5-də isə digər ölkələrə münasibətdə 10 faizlik əsas gömrük rüsumu qüvvəyə minəcək. Qeyd edək ki, yanvar ayında Tramp ilk fövqəladə vəziyyəti elan etmişdi - həmin vaxt o, enerji hasilatını artırmaq və sənayeyə əvvəlki administrasiya tərəfindən tətbiq edilən çoxsaylı ekoloji məhdudiyyətləri aradan qaldırmaq üçün bu yola baş vurmuşdu.

İqtisadi müstəqillik bəyannaməsi, yoxsa...

ABŞ-in yeni idxal tarifləri kimə və nəyə xidmət edir?

ABŞ Prezidenti Donald Trampın xarici ticarət tərəfdaşlarına tətbiq etdiyi idxal rüsumlarının parametrləri məlum olub. İdxal tariflərinin tətbiqinə dair fərman Müstəqillik Aktına bərabər sənəd kimi təqdim edən Amerikanın dövlət başçısı bu addımı Amerika tarixində ən mühüm günlərdən biri kimi qiymətləndirib. “Bu fərman bizim iqtisadi müstəqillik bəyannaməmizdir” deyən Tramp bununla da ölkəsinin ticari siyasətində yeni dövrün başlayacağına əminliyini ifadə edib.

İdxal rüsumları 2 kategoriya üzrə təsnifləşdirilib. Birinci

kategoriya üzrə Avropa İttifaqı (Aİ) və digər region ölkələri üzrə tarif dərəcələri müəyyən olub. Aİ üzrə idxal olunan məhsullar üçün orta 20 faizlik idxal rüsumu dərəcəsi nəzərdə tutulur. Digər region ölkələri üçün bütün malların idxalı üçün minimum baza rüsumu 10 faiz həddində müəyyən edilmişdir. Buraya Böyük Britaniya, Braziliya, Argentina, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri (BƏƏ), Ukrayna və bir çox post-sovet ölkələri daxildir. Belə ki, Azərbaycan, Ermənistan, Gürcüstan, Özbəkistan, Türkmənistan, Qırğızistan və Tacikistanda eyni rüsum dərəcəsi qüvvədə olacaq.

Post-sovet regionundan yalnız Moldova 31 faiz, Qazaxıstan isə 27 faizlik rüsumla ticarət rejiminə cəlb edilir. İdxal məhdudiyyətləri siyahısında Rusiya yer almır.

ABŞ-in idxal rüsumları üzrə müəyyənləşdirdiyi ikinci kategoriya Çin, uzaq Asiya və Afrika bölgəsi daxildir. Bu tarif siyasətinə əsasən, Çindən ABŞ-a idxal olunan bütün məhsullara 34 faiz idxal rüsumu tətbiq olunacaq. Asianın digər ölkələrindən Vyetnam 46 faiz, Kambocaya 49 faiz, Laosa 48 faiz rüsum tətbiqi planlaşdırılır.

Neoproteksionizm və yeni ticarət müharibəsinə doğru

Trampın bu qərarları faktiki olaraq proteksionizm siyasətinin bariz təzahürləri kimi qiymətləndirilir. Xarici mallara yüksək gömrük tarifləri, bir sıra xarici malların idxalına məhdudiyyətlər və ya qadağalar qoymaqla, valyuta məhdudiyyətləri

ABŞ-in qazancı nə olacaq?

ABŞ hökuməti bu strateji baxışı ilə milli iqtisadiyyatın stimullaşdırılmasına, daxili bazarın xarici rəqabətdən qorunmasına nail olacağını düşünür. Bu siyasətin daxili bazarın xarici mal və əmtəə

təhsal imkanları məhduddur. Rusiyadan yüksək idxal pəncərəsi açılması mümkündür, ancaq Rusiyanın həmin balansını doldurması və rəqabətli əmtəələr ixracı məhduddur. Belə olan hal-

ləri, qeyri-tarif maneələri neoproteksionizmdir. Bu sıraya milli sənayenin və yaxud kənd təsərrüfatının idxalına yardımı, daxili ticarətdə lisenziya sisteminin istifadə edilməsinin təmin edilməsini, idxal vergilərinin təyin edilməsini də aid etmək olar. Bir sözlə, mövcud ticari qaydalar xarici ticarət tərəfdaşlarının bloklanması tendensiyası kimi səciyyələndirilə və az qala yeni ticarət müharibəsi də adlandırılabilir. Eyni zamanda, neoproteksionizmin qlobal ticarətin renatəbelliyini, xarici tərəflər arasında iqtisadi zənciri pozmaqla dünya iqtisadi böhranı yaradacağı da gözlənilir. Xüsusilə də iki nəhəng qütbün - Aİ və Çinin xarici ticarətdə bloklanması qlobal iqtisadiyyat üçün ürkəcəşən proqnozlar vəd etmir. Çin dünyanın ən güclü iqtisadi qütblərindən biridir və ABŞ-ın xarici ticarət tərəfdaşları arasında ilk 5-likdə dayanır. Bu ölkələrə qarşı sort idxal “sanksiyası” ABŞ-la yanaşı, qlobal ticarətin ritmini də poza bilər. Eləcə də dünyanın ən böyük ticarət bloklarından biri olan və qlobal miqyasda üçüncü ən böyük iqtisadiyyat kimi sıralanan Aİ ilə ABŞ-ın iqtisadi əlaqələrində qırımların baş verməsi bütün regionlarda iqtisadi hərəkətləri aşağı salacaq.

“hücumlardan” qorunacağına əminlik olsa da, əslində, qlobal azad rəqabətin pozulması sayəsində Amerikanın ticarət balansında disbalansın yaranacağı baş verə bilər. Belə ki, ABŞ-ın illik sənaye və nəqliyyat, avadanlıqları, məişət texnologiyaları və s. mallara olan ehtiyacının təxminən 40 faizi xarici ölkələrdən gətirilir. Mineral yanacaqlar, elektrik və elektron avadanlıqları, maşınlar, nüvə reaktorları, avtomobillər üzrə idxalın əsas sülhələri Çin, Böyük Britaniya, Rusiya, İsveçrə, Aİ ölkələridir. Xüsusən də maşın və avadanlıqlar, o cümlədən avtomobil idxalında həmin ölkələrin ticari balansda payı 50 faizdən çoxdur. Həmin malların yerini daxili istehsal və sənaye potensialı ilə doldurmaq üçün ABŞ-ın yerli istehsalatı

da, ölkəyə həmin malların idxalı yeni rüsumlar sayəsində bahalaşabilir. Dövlətin yeni idxal tarifləri hesabına gömrük yığımlarından daxilolmalarının artması mümkündür, ancaq bunun daxili bazarda qiymət artımlarını və inflyasiyanı da cəmləndirəcəyi gözlənilir. Sözü ki, Tramp administrasiyasının bu addımına Avropa İttifaqı və Çin tərəfindən cavab tədbirlərinin verilməsi istisna deyil. Həm Aİ, həm də Çin hökumətinin adekvat addımlar atacağı, xarici ticarət no-menklaturası üzrə mal və xidmətlərin idxal dərəcələrində dəyişikliklər layihəsinin hazırlanacağı barədə ilk anonslar da verilib. Yaxın günlərdə hər iki mərkəzdən ciddi əks-proteksionizm cavab tədbirlərinin görülməsinin şahidi olacağıq.

E.CƏFƏRLİ

Tramp iqtisadi manevrə üstünlük verir...

Vurğulandığı kimi, yaranan vəziyyət daha çox Aİ ölkələri üçün “SOS” siqnalı sayılmalıdır. Çünki artan rüsumlar arasında Aİ daha çox diqqət cəlb edir. Nəzərə alsaq ki, bu vaxta qədər fərqli statusla əməkdaşlıq edən Aİ ilə ABŞ arasında artıq yeni münasibətlər sistemi formalaşır. Aİ ölkələrinə və Çinə münasibətdə baza dərəcəsi sayılan 10 faizin üstündə rüsumun tətbiq olunması ABŞ-ın yeni dövr üçün iqtisadi siyasətinin konturlarını müəyyən edir. Bu fakt iqtisadi mahiyyət daşımaqla yanaşı, həm də siyasi mahiyyətə malikdir. Məsələnin Çinlə bağlı tərəfi məlumdur - Vaşinqton açıq şəkildə etiraf edir ki, son illərdə Çinin artan iqtisadi gücündən ehtiyat edir. Bu mənada, Tramp son dövr-

lərdə bütün siyasi-iqtisadi planlarını Çinin gücünü zəiflətmək, qlobal bazarda hazırkı möhkəm dayaqlarını “sil-kələmək” üçün hazırlayır. Bir sıra ekspertlər hətta Ukrayna müharibəsinin tez bir zamanda həlli üçün göstərilən səyləri də bununla əlaqələndirir. Xüsusilə, ABŞ-ın Rusiya ilə nadir torpaq metalları sahəsində əməkdaşlıq arzularını dilə gətirməsi Moskva-Pekin yaxınlaşmasının qarşısının alınmasına hesablanıb. Təsədüfi deyil ki, Trampın son “rüsum islahatı” siyahısında Rusiyanın adı yoxdur. Bu, bir daha onu göstərir ki, Ağ Ev sahibi ABŞ-ın son 3-4 ildə yürütdüyü siyasi kursun istiqamətini deyir. Belə ki, artıq Vaşinqton qlobal liderlik uğrunda mübarizəni iqtisadi sferaya transfer edir.

Aİ-nin “qara günləri” ...

Avropa kontinentinə gəldikdə isə vəziyyət daha acınacaqlı ola bilər. Nəzərə alsaq ki, Aİ ölkələri son 3 ildə (Ukrayna müharibəsi ilə bağlı) Rusiyaya qarşı yürütdüyü sanksiya siyasəti nəticəsində özləri üçün xammal bazasının yollarını bağlayıblar, bu və ya digər şəkildə ABŞ-a və ABŞ-ın nəzarətində olan başqa mənbələrə “ehtiyacları” qalıblar, onların vəziyyəti daha pis ola bilər. ABŞ isə bu addımı ilə Avropaya “yerini göstərir”. Təsədüfi deyil ki, bu ilin fevralda Tramp polad və alüminium idxalına 25 faiz tarif tətbiq etdiyini elan etmişdi. Sonuncu Münhen təşkilatı Konfransında baş verənlər isə ABŞ-ın Aİ-də “köklü dəyişikliklər” arzusuna olduğunu bütün kriteriyaları ilə üzə çıxardı. Tramp administrasiyasının vitse-prezidenti Ceyms Devid Vensin Avropa dövlətlərini açıq ittihamlarla “danlaması” iki keçmiş

müttəfiqlər arasındakı fikir ayrılığını ortaya qoydu. Ümumiyyətlə, siyasi mütəxəssislər Vaşinqtonun davranışlarını Aİ-ni məcburetmə mexanizmi üçün hesabladığı fikrindədirlər. Belə ki, Aİ-nin Fransanın təmsilində bəzi dövlətlərinin Ukrayna münaqişəsinin həllinə qarşı cəbhə alması Ağ Evə narahat salır. Eyni zamanda, artıq bir müddətdir ki, “Avropa Ordusu” ideyasından əl çək-məyən köhnə qitə sanki Vaşinqton tərəfindən cəzalandırılır. Bunun Aİ özü də dərk edir. Sadəcə olaraq, ABŞ-ın apardığı siyasətə təsir etməyə əlində hansısa mexanizmi yoxdur.

Tramp isə bütün gücü ilə qarşıma çıxan “manevrləri” dəf etmək üçün irəliləyir. Dövlət başçısı açıq şəkildə ölkəsinin iqtisadi maraqları üçün heç kimə güzəşt etməyəcəyini bildirir - hətta, keçmiş müttəfiqlərinə belə...

P.İSMAYILOV

Tariflər Azərbaycana necə təsir edə bilər?

ABŞ-ın idxal tarifləri siyahısı faktiki olaraq Azərbaycanı da əhatə edir və ölkəmiz üçün minimal 10 faiz dərəcədə gömrük rüsumu müəyyən olub. Bu qərarın Azərbaycanın ixrac potensialına ciddi təsirləri o qədər də gözlənilir deyil. Azərbaycan və ABŞ arasında ticarət dövriyyəsinin həcmi 2024-cü ildə 1,6 milyard dollar olub. Ticarət balansında Azərbaycanın ixracı cəmi 135 milyon dollar təşkil edir, idxal isə 1 milyard 480 milyon dollardır. Yəni ABŞ Azərbaycandan məhsul idxalından daha çox, 10-11 dəfə ixrac edən ölkədir. Ona görə də, yeni tariflər qeyri-neft-qaz ixrac məhsullarına cüzi təsir göstərə bilər.

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544 F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, “Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Bəşəri problemlərdən biri

Hansı minalar var?

Minalar tank və piyada əleyhinə olur, müasir minaların isə müxtəlif növləri mövcuddur. Mürəkkəb quruluşda olan infraqırmızı şüa və ya elektrik siqnalı ilə işləyən, ağırlığın təsirindən partlayan minalar da var. Mexaniki təsir nəticəsində və ya ağırlıq altında partlayan minaların istehsalı daha ucuz gəldiyindən bu tip minalar daha çox yayılıb.

Minaların müxtəlifliyinə rəğmən, tank əleyhinə minaların əksəriyyətini piyada

əleyhinə minalardan fərqləndirən əsas cəhət minanı işə sala biləcək çəki, ağırlıq həddidir. Belə ki, piyada əleyhinə mina ayaq altında və ya insan ona toxunarkən partlayırsa, tank əleyhinə minanın işə düşməsi üçün ona təsir göstərən ağırlıq qüvvəsi ən azı 130-150 kilodan çox olmalıdır.

Odur ki, tank əleyhinə minanın dağıdıcı gücü piyada əleyhinə minanın gücünü qat-qat üstələsə də, insan üçün daha təhlükəli məhz sonuncudur. Piyada əleyhinə minaların müəyyən növləri insanı öldürməyə yox, onu məhz şikəst etməyə hesablanıb.

dislər tərəfindən məsafədən idarə olunur.

Metal detektordan istifadə edilə bilmədiyi halda mina axtarışı işində bəzi heyvanların iti idyuyma qabiliyyətindən də istifadə olunur - söhbət ilk növbədə xüsusi təlim keçmiş itlərdən gedir.

Böyük ərazilərdə minaların axtarışı məsafədən idarə olunan və ya robotlaşdırılmış

Bütün ölkələrdə postmüharibə dövrünün ən acı reallıqlarından biri məhz mina terrorudur. Bu gün mina problemi global problemlər sırasında yer alır. Təəssüf ki, partlayışın təsirləri dağıdı-cıdır və təhlükəsi mövcud olduğu yer-dən daha böyük əraziləri əhatə edir. İnsanlar həlak olur, heyvanlarla yanaşı, flora və faunaya, torpağın münbitliyinə, ekosistemə ciddi, dağıdıcı təsir göstərir.

2005-ci ildən etibarən hər il aprelin 4-ü Beynəlxalq Mina Xəbərdarlığı Günü kimi qeyd olunur. Minalar münasibətin

bitməsindən illər sonra da dinc insanlara və iqtisadiyyata zərər verərək təhlükəli vəziyyət yaradır. Bu gün dünyanın 78-dən çox ölkəsi minalarla çirklənib və hər il 15 milyon insan bu partlayıcı qurğuların partlaması nəticəsində ölüb və saysız-hesabsız

Hər il 15 milyon insan mina qurbanı olur...

insan şikəst olur. Mina qurbanlarının 80 faizi mülki şəxslərdir, ən çox təsirlənən yaş qrupu isə uşaqlardır.

Partlayışların əksəriyyəti sülh dövründə baş verir. Beynəlxalq Minaların Qadağan Edilməsi Kampaniyası vasitəsilə təşkil olunan bir sıra təşviqat qruplarının təz-

yiqi ilə 1997-ci ildə Piyada əleyhinə minaların istifadəsi, yığılması, istehsalı və köçürülməsinin qadağan edilməsinə dair konvensiya imzalanıb. Ottava müqaviləsi adlanan razılaşmaya bu günə qədər 164 dövlət qoşulub.

Mina torpağın altında gizlədilib və piyadalar, nəqliyyat vasitələri və tanklar üzərindən keçdiyi zaman partlayaraq onları öldürmək, sıradan çıxarmaq və ya məhv etmək üçün hazırlanmış partlayıcı qurğudur. Hədəf qurğunun üzərindən keçərkən tipik olaraq təzyiq səbəbindən avtomatik partlayır, bəzən digər partlama üsullarından da istifadə edilir. Hədəflər minanın birbaşa partlamasından, partlayış nəticəsində ətrafa saçılan qəlpələrdən və ya hər ikisindən zərər görə bilərlər.

Minalar necə axtarılır?

maşınlar vasitəsilə də aparıla bilər. Lakin bu cür maşınlar minalanmış sahəni təmizləyəndən sonra, sonda həmin ərazi yenə də mütəxəssis - istehlakçı tərəfindən yoxlanmalıdır.

Minaaxtarma işində heyvanlardan - itlərdən və son zamanlarda siçovullardan istifadə olunması təsadüfi deyil. Minalar arasında insan üçün ən təhlükəli piyada əleyhinə minalardır, onları isə adi metal detektoru ilə aşkar etmək isə çox çətindir, çünki bu cür minanın gövdəsi plastik materiallardan hazırlanır.

Minanın hazırlandığı material plastik olsa da, bütün minalardakı partlayıcı maddənin tərkibi təxminən eyni kimyəvi maddələrdən ibarətdir. Həmin maddələri idyuyma qabiliyyəti güclü olan xüsusi təlim keçmiş itlərin köməyiylə aşkar etmək mümkündür.

1990-cı illərin sonlarından başlayaraq mina axtarışı işində mütəxəssislər siçovulların idyuyma qabiliyyətindən də istifadə etməyə başlayıb. İtlərin istifadəsiyə müqayisədə siçovullardan istifadə daha ucuz,

faydalı iş əməli isə daha yüksəkdir.

Mina axtarışı işində istifadə olunan siçovullardan heç biri indiyədək zərər çəkməyib. İlk belə təcrübə Tanzaniyada həyata keçirilib və Qambiya siçovullarına mina axtarmaq öyrədilib. Minaları və partlamaya bombalar axtararaq tapmaq bacarığını bu siçovullara Belçikanın Apopo qeyri-hökumət təşkilatı öyrədir.

Təşkilat siçovullara metalı deyil, partlayıcıların içindəki kimyəvi birləşmələrin izini tanımağı öyrədir. Bu, o deməkdir ki, siçovullar metal qırıntılarını iyləməyə vaxt itirmədən kimyəvi partlayıcı maddələri aşkar edir və beləliklə, mina partlamaq prosesi daha sürətli olur. Siçovul partlayıcı tapdıqda, komandada işləyən insanları xəbərdar etmək üçün pəncəsi ilə yer qazmağa başlayır.

Təşkilatın bu sahədə 20 illik təcrübəsi var və məlumata görə, həmin dövr ərzində “bir dənə də olsun siçovul” minadan zərər çəkməyib. İnsan çəkisinə nisbətən siçovulların çəkisinə yüngül olması onları partlayıcı təhlükəsindən qoruyur. Onların aşkar etdikləri minalar partlamır.

Tennis kortu boyda sahədə basdırılmış minaların aşkar edilməsi üçün minaaxtaran

İnternet necə yaranıb?

Etiraf edək ki, internet bu gün hər birimizin həyatının ayrılmaz bir parçasına çevrilib. Ümumiyyətlə, insanlar heç vaxt əldə

etdikləri ilə kifayətlənmir, daim həyatlarını asanlaşdıracaq axtarışlara baş vururlar, beləliklə, yeni kəşflər ortaya çıxır. Həmin kəşflərdən biri də bəşər tarixinin ən böyük ixtiralarından sayılan internetdir.

“İnternet” ümumi mənada “qlobal şəbəkə” deməkdir. Faktiki olaraq İnternet bütün dünyada milyonlarla kompüter, proqram, informasiya bazaları, fayllar və əlbəttə ki, insanların arasında əlaqə yaradan şəbəkələrdən ibarətdir. Çox vaxt “İnternet” termininə sinonim kimi “WWW” (World Wide Web - ingiliscə “Dünya Hörmək Toru”) termini işlənir. Həqiqətdə isə bu sözlər heç də sinonim deyil...

İnternetin yaranma tarixi...

İnternetin yaranma tarixi haqqında müxtəlif söyləntilər var. Məsələn, internetlə bağlı ilk fikirlərin Leonard Kleinkroks adlı amerikalıya məxsus olduğu deyilir. O, 1961-ci il 31 may tarixində “Information Flow in Large Communication Nets” adlı məqaləsində internetlə bağlı fikirlərini bildirmişdi. 1961-1962-ci illərdə ABŞ Massaçusets Texnologiya İnstitutunun əməkdaşları S. Liklayder və L. Kleykrok uzaq məsafədən kompüter əlaqəsinin yaradılması və paket kommunikasiya ideyasının nəzəriyyəsinə irəli sürdülər. Onların bu nəzəriyyəsi daha sonra ARPANET olaraq ortaya çıxdı.

İnternetin yaranması ilə bağlı başqa bir fikir də var. Belə ki, 1958-ci ildə SSRİ-nin kosmosa ilk səfəri buraxması ABŞ-ı müasir texnologiyaların inkişafını sürətləndirməyə sövq etdi. Bu məqsədlə yaradılmış xüsusi tədqiqat agentliyi olan DARPA yerüstü məlumat ötürülməsinin sürətləndirilməsi yönündə tədqiqatlara başladı. Bunun üçün ilk öncə ABŞ-da yerləşən bütün radarların vahid şəbəkədə birləşdirilməsi işinə başla-

nıldı. Bunun üçün müxtəlif məntəqələrdə, Pentaqonda, Hərbi Hava Qüvvələri, Hava Hücümündən Müdafiə bazalarında və digər məntəqələrdə yerləşən kompüterləri vahid şəbəkədə birləşdirmək lazım idi. Bu işi görmək üçün ABŞ-ın ən yaxşı kompüter mütəxəssisləri bir araya gətirildi. Uzun illər davam edən gərgin əmək və çoxlu tədqiqatlardan sonra 29 oktyabr 1969-cu ildə ilk dəfə internet vasitəsilə mesaj göndərilmişdi. Bu tarix internetin dünyada ilk dəfə meydana gəldiyi tarix hesab olunur. O zaman ancaq hərbi məqsədlə istifadə edilən internetin bütün insanların istifadə edə biləcəyi bir hala gəlməsində Vinton Cerf adlı riyaziyyat mühəndisinin xüsusi rolu oldu.

Vinton Cerf ötən əsrin 70-ci illərində universiteti yeni bitirmiş riyaziyyat mühəndisi idi. Gənclik illərində o, anadangəlmə eşitmə qüsurlu Karinnəyə aşiq olur. Karinnə eşitmədiyi üçün kimsəylə ünsiyyət qura bilmirdi. Kaliforniya Universitetində kompüterlərə məlumat transferiylə məşğul olan Cerfin isə təkcə istəyi Karinnəni xoşbəxt etmək idi. İnternet isə yal-

nız hərbi məqsədlə istifadə edilən bir sistem idi. Lakin Cerf kimi insanların sayəsində internet qısa müddətdə mülki sahədə də istifadə olunmağa başladı. Beləliklə, Cerf interneti Karinnənin də istifadə edə biləcəyi bugünkü halına gətirdi. Cerf deyirdi: “Bu gün həyat yoldaşım artıq universitetdə oxuyan oğlumuzla belə internet yoluyla danışa bilir. Kim bilir, bəlkə də interneti həyat yoldaşımı xoşbəxt edə bilmək üçün icad etmişəm”.

İnternetin faydaları...

İnternet sayəsində bir çox işləri yerimizdən tərpənmədən, evdən çıxmadan rahatlıqla həll edə bilərik:

- İnsanlar dünyanın müxtəlif yerlərindən bir-birilərlə heç bir vaxt itikisi olmadan əlaqə saxlaya bilərlər;
- Hər kəs istənilən məlumatı asanlıqla əldə edə bilər;
- Şagirdlər, tələbələr dərslərində onlayn iştirak edə bilərlər;
- Onlayn kurslar vasitəsilə istədiyimiz sahəni və ya dili rahatlıqla öyrənmə bilərik;

- Ödəməli olduğumuz məbləğləri qarşı tərəfə köçürmək iki dəqiqəyə belə alırsınız;
- Lazım olan məhsulu və ya geyimi sifariş edirik və 24 saat ərzində qapıya çatdırılır və s.

Bütün bunlara görə də internet bəşər tarixinin ən mühüm ixtiralarından biri hesab olunur. Doğrudur, internetin faydaları qədər gənc nəslin inkişafında ziyanının da olduğu deyilir. İnternetdən səmərəsiz şəkildə istifadə edən hər kəs günlərini məhv edir. Lakin bütün günahı tam olaraq internetin üzərinə də yıxa bilmərik. Böyüklər, gənclər, uşaqlar - hər kəs internetdən pis və ya yaxşı, başqa sözlə, istədiyi şəkildə istifadə edir. Bu, onların öz seçimidir...

Yeganə BAYRAMOVA

“Azercell Könüllüləri” bayram günlərində növbəti xeyriyyə təşəbbüsünü həyata keçirdi

Gəncə, Ağdaş və Ağcabədiyə yaşayan 120-dən çox ailəyə bayram sevinci yaşadıqlar.

Bu ilki təşəbbüsə “Azercell Telekom” MMC-nin əməkdaşları ilə yanaşı “Aztelekom” MMC-nin əməkdaşları da qoşulub. Ailələrin siyahısını yerli icra hakimiyyətləri və “Zəfər” İB təqdim edib.

Qeyd edək ki, 2004-cü ildən fəaliyyət göstərən “Azercell Könüllüləri” təşəbbüsü mütəmadi şəkildə xeyriyyə aksiyaları təşkil edir.

Daha ətraflı məlumat üçün: <https://www.azercell.com/az/>

2 gimnastımız Dünya Kubokunda çıxış edəcək

Batut gimnastikası üzrə Azərbaycan milli komandasının iki üzvü İtaliyanın Riççone şəhərində keçiriləcək Dünya Kubokunda iştirak edəcəklər.

Gimnastika Federasiyasından AZƏRTAC-a bildirilib ki, yarışda Selcan Mahsudova və Əli Niftəliyev qüvvəsini sınayacaqlar.

Turnir aprelin 4-6-da təşkil olunacaq.

Avropa çempionatında iştirak edəcək Azərbaycan güləşçiləri dəqiqləşib

Slovakiyanın paytaxtı Bratislavada keçiriləcək Avropa çempionatında iştirak edəcək Azərbaycan güləşçiləri bəlli olub.

Güləş Federasiyasından AZƏRTAC-a bildirilib ki, qitə birinciliyinin ilk günlərində sərbəst güləşçilər mübarizə aparacaq. Baş məşqçi Xetaq Qazıyev, böyük məşqçi Cəbrayıl Həsənov, məşqçilər Taymuraz Kokoyevlə Şərif Şərifovun rəhbərliyi altında İslam Bazarqanov (57 kiloqram), Nüreddin Novruzov (61 kiloqram), Əli Rəhimzadə (65 kiloqram), Kenan Heybatov (70 kiloqram), Ağazadə Novruzov (74 kiloqram), Orxan Abasov (79 kiloqram), Arseni Cioyev (86 kiloqram), Osman Nurmagomedov (92 kiloqram), Abubakr Abakarov (97 kiloqram) və Giorgi Meşvishvili (125 kiloqram) məsul yarışda çıxış edəcəklər.

Daha sonra baş məşqçi Əvəzi Toğrul Əsgərov və böyük məşqçi Ağahüseyn Mustafayevin rəh-

berliyi altında 4 qadın güləşçi - Elnurə Məmmədova (55 kiloqram), Jale Əliyeva (57 kiloqram), Alyona Kolesnik (59 kiloqram) və Ruzanna Məmmədova (62 kiloqram) xalçaya çıxacaqlar.

Yarışın sonlarında isə yunan-Roma güləşçiləri uğur qazanmağa çalışacaq. Baş məşqçi Aleksandr Tarakanov, böyük məşqçi Rövşən Bayramov, məşqçilər Həsən Əliyevlə Kamran Məmmədovun rəhbərlik etdiyi heyətdə Eldəniz Əzizli (55 kiloqram), Nihat Məmmədli (60 kiloqram), Murad Məmmədov (63 kiloqram), Həsət Cəfərov (67 kiloqram), Ülvü Qənizadə (72 kiloqram), Sənan Süleymanov (77 kiloqram), Qurban Qurbanov (82 kiloqram), İslam Abbasov (87 kiloqram), Murad Əhmədov (97 kiloqram) və Beka Kandelaki (130 kiloqram) yer alıb.

Görüşlər hər gün Bakı vaxtı ilə saat 12:30-da start götürəcək. Yarımfinallar 18:45-də, medallar uğrunda qarşılaşmalar isə 20:00-da başlayacaq.

Aprelin 7-dən 13-dək davam edəcək Avropa çempionatında I-S kateqoriyalı hakimlər Asif Şirəliyevlə Sədi Quliyev ədaləti qoruyacaqlar.

İdman

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alicx HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyər Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317

Tiraj: 4927
Sifariş: 662

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin
aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova